

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

Rozvoj vinařství v České republice

Michaela Dvorská

© 2022 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Michaela Dvorská

Ekonomika a management

Název práce

Rozvoj vinařství v České republice

Název anglicky

Development of viticulture in the Czech Republic

Cíle práce

Hlavním cílem bakalářské práce je návrh vlastního konceptu rozvoje vinařského sektoru v České republice.

Díčí cíle:

- charakteristika současného stavu vinařského sektoru
- rozbor změn vyplývající z novely vinařského zákona
- vlastní terénní průzkum se zástupci vinařského sektoru
- vyhodnocení a návrh vlastního konceptu rozvoje

Metodika

V teoretické části bakalářské práce bude provedena literární rešerše se zaměřením na charakteristiku současného stavu ve vinohradnickém a vinařském odvětví.

V praktické části pak bude nejprve realizován vlastní terénní výzkum a následně s využitím metod hodnocení odvětví bude zpracována sektorová analýza s následnou koncepcí vlastního návrhu rozvoje vinařství v ČR.

Díčí metody:

- odvětvová analýza
- populační statistické metody
- řízené rozhovory

Doporučený rozsah práce

60 stran

Klíčová slova

vinařství, vinohradnictví, produkce, Česká republika, rozhovor, vinařský zákon

Doporučené zdroje informací

BALÍK, J. – STÁVEK, J. *Vinařská technologie*. Valtice: Národní vinařské centrum, o.p.s., 2017. ISBN 978-80-87498-77-4.

KRAUS, V. – FOFFOVÁ, Z. – VURM, B. *Nová encyklopedie českého a moravského vína. 2. díl*. Praha: Praga Mystica, 2008. ISBN 978-80-86767-09-3.

KRAUS, V. – HUBÁČEK, V. – ACKERMANN, P. *Rukověť vinaře*. Praha: Brázda, 2000. ISBN 80-209-0286-4.

MEJSTŘÍK, J. *Historie a současnost vína v Čechách : pátý karunovační klenot*. Olomouc: ANAG, 2019. ISBN 978-80-7554-227-4.

PAVLOUŠEK, P. – BUREŠOVÁ, P. *Vše, co byste měli vědět o víně : –a nemáte se koho zeptat*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-4351-6.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. Ing. Michal Malý, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 15. 2. 2022

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 21. 2. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 26. 11. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Rozvoj vinařství v České republice" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 27.11.2022

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala doc. Ing. Michalu Malému, Ph.D. za odborné vedení, strávený čas při konzultacích a cenné rady, které mi poskytl při zpracování bakalářské práce. Současně bych ráda poděkovala Ing. Vlastimilovi Černému, Ing. Radku Veselému, Radomíru Gajdůškovi, Vítu Horákovi, Slávovi Formánkovi, Lukáši Rudolfskému, Janu Bielikovi a Daliboru Mikulenkovi za strávený čas a poskytnuté informace k mému rozhovoru.

Rozvoj vinařství v České republice

Abstrakt

Bakalářská práce je zaměřena na sestavení návrhu opatření pro další rozvoj vinařství, které by vedlo k rozšíření viničních ploch ve vinařské oblasti Čechy a větší soběstačnosti České republiky v produkci vína a omezení dovozu vína ze zahraničí. Mimo výše uvedené je práce orientována na vymezení současného stavu vinařského sektoru. Bakalářskou práci lze rozdělit na dvě části, přičemž první teoretická část je zaměřena na historii a současnost vinařství v České republice, výrobu a kategorizaci vína a změny vyplývající z novely vinařského zákona. V druhé, praktické části práce, je poté pomocí časových řad vyobrazena produkce, spotřeba a export a import vína z/do České republiky. Dále je zde pomocí statistických funkcí vyhodnoceno dotazníkové šetření a interpretace získaných informací ze standardizovaného rozhovoru se zástupci vinařského sektoru. Na základě zjištěných výsledků a informací je sestaven návrh opatření pro stabilizaci a další možný rozvoj vinařského odvětví v České republice.

Klíčová slova: vinařství, vinohradnictví, produkce, Česká republika, rozhovor, vinařský zákon

Development of viticulture in the Czech Republic

Abstract

The bachelor thesis is focused on the proposal of measures for further development of the wine industry, which would lead to the expansion of vineyard areas in the wine-growing region of Bohemia and greater self-sufficiency of the Czech Republic in wine production and limitation of wine imports from abroad. In addition to the above, the thesis aims at defining the current state of viticulture. The bachelor thesis can be divided into two parts, the first theoretical part is focused on the history and the present of viticulture in the Czech Republic, the production and categorization of wine and the changes resulting from the amendment of the Wine Act. The second practical part of the thesis uses time series to illustrate the production, consumption and import and export of wine to/from the Czech Republic. Furthermore, a questionnaire survey and the interpretation of information obtained from a standardized interview with representatives of the wine sector are evaluated using statistical functions. Based on the results and the information obtained, a proposal for measures for the stabilization and further development of the wine sector in the Czech Republic is drawn up.

Keywords: viticulture, viniculture, production, Czech Republic, interview, wine law

Obsah

1 Úvod	11
2 Cíl práce a metodika.....	12
2.1 Cíl práce.....	12
2.2 Metodika.....	12
2.2.1. Popisné statistické metody – Časové řady.....	13
2.2.2. Rozhovor.....	15
2.2.3. Dotazník.....	17
2.2.4. Odvětvová analýza	18
3 Teoretická východiska	22
3.1 Historie vinařství v Čechách	22
3.2 Současnost vinařství České republiky	23
3.2.1. Vinařská oblast Morava.....	25
3.2.2. Vinařská oblast Čechy	26
3.3 Víno – charakteristika, zpracování a výroba, choroby a zajímavosti	27
3.3.1 Charakteristika vína	27
3.3.2 Výroba a zpracování vína	32
3.3.3 Choroby révy vinné.....	34
3.4 Segmentace spotřebitele v oblasti vína	36
3.5 Vinařský zákon a právní legislativa	37
3.5.1 Vinařský zákon.....	37
3.5.2 Změny ve vinařském zákoně.....	38
3.5.3 Vinařská legislativa	39
4 Vlastní práce	41
4.1 Vinařství a vinohradnictví České republiky	41
4.1.1 Pěstování révy vinné.....	41
4.1.2 Produkce a spotřeba vína v ČR.....	42
4.1.3 Dovoz/vývoz vína.....	45
4.2 Vinařství a vinohradnictví ve světě.....	47
4.3 Dotazníkové šetření	48
4.3.1 Interpretace výsledků šetření	48
4.4 Rozhovor se zástupci vinařského sektoru.....	56
4.4.1 Interpretace zjištěných informací:	56
5 Návrh opatření.....	59
6 Závěr	62
7 Seznam použitých zdrojů	66

7.1 Seznam internetových zdrojů	67
8 Přílohy	69

Seznam obrázků

Obrázek 1: Mapa vinařských oblastí a podoblastí České republiky	25
Obrázek 2: Výroba vína	34
Obrázek 3: Označení vína z Moravy, vína z Čech	72

Seznam tabulek

Tabulka 1: Počet vinařských obcí, tratí, pěstitelů a osázené plochy vinic k 31.12.2020... 19	19
Tabulka 2: Tempo růstu viničních ploch v období 2004-2020	41
Tabulka 3: Porovnání roční spotřeby vína v ČR a zemí s nejvyšší roční spotřebou	45
Tabulka 4: Bilance výroby a spotřeby vína dle vinařského roku	46
Tabulka 5: Výpočet Chí-kvadrát testu	50
Tabulka 6: Výpočet ANOVA testu.....	51
Tabulka 7: Výpočet Chí-kvadrát testu	52
Tabulka 8: Preferované odrůdy bílého a červeného vína.....	53

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj vývozu vína z ČR od vstupu do EU.....	20
Graf 2: Nejčastěji pěstované odrůdy révy vinné 2020	42
Graf 3: Produkce vína v ČR v období 2014-2020.....	43
Graf 4: Produkce vína dle kategorie za období 2014/2015–2020/2021	44
Graf 5: Průměrná spotřeba vína na 1 osobu/1 rok.....	44
Graf 6: Import/Export vína a meziproductů	47
Graf 7: Celosvětová produkce vína	47
Graf 8: Světová rozloha vinic	48
Graf 9: Věková kategorie a pohlaví respondentů.....	49
Graf 10: Rozdělení socioprofesionálních skupin.....	50
Graf 11: Kvalitativní faktory rozhodující při koupi vína	52
Graf 12: Čtyři nejvíce preferované odrůdy bílého a červeného vína	54
Graf 13: Preferovaná forma obalu na víno	54
Graf 14: Nejčastější způsob nákupu vína	55
Graf 15: Formulace sloganu „vína z Moravy, vína z Čech"	55

Seznam použitých zkratk

ASZ – Asociace soukromého zemědělství

ČSÚ – Český statistický úřad

eAGRI – Resortní portál Ministerstva zemědělství

CHOP – Chráněné označení původu

CHZO – Chráněné zeměpisné označení

MZe ČR – Ministerstvo zemědělství České republiky

°NM – Stupeň normovaného moštoměru

PGRLF – Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond

SAPS – Single area payment scheme (režim jednotné platby na plochu)

s.o. – Stanovené oblasti

SOT – Společná organizace trhu

SVCR – Svaz vinařů České republiky

SZPI – Státní zemědělskou a potravinářskou inspekci

ÚKZÚZ – Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

VOC – Vína originální certifikace

1 Úvod

První zmínky o pěstování révy vinné pocházejí z přední Asie, přesněji z území Kavkazu. Následně poté se réva vinná rozšířila i do Mezopotámie a Egypta, kde byly nalezeny i první zmínky o cílovém pěstování révy vinné a následné výrobě vína. Od chvíle, co se sazenice révy vinné dostaly i na naše území, je pěstování a následná výroba vína nedílnou součástí života mnohých z nás.

V roce 1995 došlo v České republice ke vzniku zákona o vinohradnictví a vinařství, který dal základ dalšímu rozvoji tohoto odvětví. Následně poté, v roce 2004, kdy vstoupila Česká republika do Evropské unie bylo nutné upravit stávající zákon dle předpisů Evropské unie. Česká republika tak stanovila dvě hlavní vinařské pěstitelské oblasti: vinařskou oblast Čechy a vinařskou oblast Morava. Dále se tyto oblasti rozdělily na celkem 6 vinařských podoblastí: Litoměřická, Mělnická, Znojemská, Mikulovská, Velkopavlovická a Slovácká. Největší plochu vinic, a tudíž i největší produkce však dlouhodobě pochází z vinařské oblasti Morava. Poslední změnou vinařského zákona, je novela z roku 2017, jejíž změny se týkají jak pěstitelů, výrobců i příjemců a obchodníků se sudovým vínem. Rozbor konkrétních změn, které z novely tohoto zákona vyplývají je jedním z bodů, kterými se bakalářská práce zabývá. Dalším bodem je celková charakteristika současného stavu vinařského a vinohradnického odvětví. V praktické části poté s pomocí ekonomicko-statistických funkcí dojde k analýze a následnému vyhodnocení současného stavu vinařského sektoru a návrhu možných změn pro jeho další rozvoj.

Obor Ekonomika a management úzce souvisí s tématem bakalářské práce Rozvoj vinařství v České republice. Ve studijním programu tohoto oboru je hned několik ekonomických předmětů, které jsou nezbytné pro vypracování této bakalářské práce. Současně práce prohlubuje znalosti a povědomí studenta nad rámec studijního programu a rozšiřuje tak okruh studované látky.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce je zhodnocení aktuální situace ve vinařském odvětví a následný návrh vlastních opatření pro další možný rozvoj vinařství v České republice. Pro vypracování bakalářské práce je potřeba si stanovit dílčí cíle, bez kterých bychom hlavního cíle práce nedosáhli:

- charakteristika současného stavu vinařského sektoru
- rozbor změn vyplývající z novely vinařského zákona
- vlastní terénní průzkum se zástupci vinařského sektoru
- vyhodnocení a návrh možných opatření pro další rozvoj vinařství v České republice

První z dílčích cílů zahrnuje charakteristiku současného stavu vinařského sektoru. V tomto kroku je charakterizováno vinařské a vinohradnické odvětví v současnosti.

Druhým dílčím cílem je rozbor změn vyplývající z novely vinařského zákona z roku 2017. Zde je definován rozbor jednotlivých změn, které z novely zákona vyplývají a dále upřesnění pro koho jsou tyto změny zásadní.

Třetí dílčí cíl je věnován vlastnímu terénnímu průzkumu se zástupci vinařského sektoru. V tomto kroku proběhnou standardizované rozhovory se zástupci vinařského odvětví. Rozhovor se skládá z předem sestavených otázek vztahující se především k prvnímu a druhému dílčímu cíli bakalářské práce.

Posledním a hlavním cílem bakalářské práce je vyhodnocení a návrh možných opatření pro další rozvoj vinařství v České republice. Na základě analýzy získaných informací a dat z předešlých dílčích cílů, dojde k vyhodnocení a následnému sestavení vlastního návrhu možných opatření, pro další rozvoj vinařství v České republice.

2.2 Metodika

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části. První část je věnována teorii, tedy představení metod, které jsou v práci využity. Konkrétně se jedná o popisnou statistiku, dotazníkové šetření, rozhovor a odvětvovou analýzu. Popisná statistika, resp. časové řady jsou v bakalářské práci v teoretické části popsány na základě dostupné literatury a následně v praktické části graficky vyobrazeny za pomoci programu STATISTICA a dostupných elektronických zdrojů. Dotazníkové šetření a jeho způsob vyhodnocení je charakterizován

prostřednictvím odborné literatury a elektronických zdrojů. Popis a rozdělení rozhovorů a dále seznámení s odvětvovou analýzou jsou stejně jako v případě dotazníkového šetření popsány na základě dostupné literatury a elektronických zdrojů.

V navazující praktické části práce se poté aplikují výše uvedené metody. Nejprve dojde k sestavení dotazníkového šetření pro veřejnost a otázek pro rozhovor se zástupci vinařského sektoru. Po zhodnocení obdržných výsledků dojde k sestavení návrhu opatření, pro další rozvoj vinařství v České republice.

2.2.1. Popisné statistické metody – Časové řady

Časovou řadu lze chápat jako jakýkoliv soubor dat uspořádaný v čase. Každá proměnná, která se periodicky zaznamenává, představuje časovou řadu. Analýzou časových řad poté rozumíme soubor metod, které jsou určeny k popisu těchto řad (či případně k předvídání jejich budoucího chování). Časové řady ekonomických ukazatelů se obvykle určitým způsobem člení. Nejedná se však o pouhé definiční rozdělení druhů, ale především o vyjádření rozdílnosti v obsahu sledovaných ukazatelů, které jsou mnohdy provázeny i specifickými statistickými vlastnostmi (Hindls, 2007).

Časovou řadu s určitým počtem pozorování n můžeme uvést jako posloupnost y_1, y_2, \dots, y_n v čase t_1, t_2, \dots, t_n neboli v čase t_i , kde $t_i = t_1 + (i-1) \Delta t_i$, $i = 1, \dots, n$. Hodnota Δt_i představuje délku časové osy, s níž bylo provedeno pozorování. Časové řady můžeme členit podle charakteru na okamžikové a intervalové. Časové řady okamžikové sledují hodnotu ukazatele v daném čase t . Zatímco časové řady intervalové závisí na ukazateli y a daném intervalu, za který je sledován. Pro vyobrazení časových řad se nejčastěji používají spojnicové nebo sloupcové grafy. Ve spojnicovém grafu se úsečkami spojují body $[t_i, y_i]$ a ve sloupcovém grafu je výška sloupce rovna hodnotě y_i , v bodě t_i (Budíková a kol., 2010).

Během analýzy časových řad nejčastěji vycházíme z předpokladu, že uvažovaná časová řada obsahuje následující tři složky (Hindls, 2007):

- Trend
- Periodická kolísání
- Náhodná kolísání

Trend – představuje dlouhodobou celkovou a hlavní náchylnost vývoje časové řady. Trend můžeme rozdělit na rostoucí, klesající anebo konstantní, kdy hodnoty ukazatele v průběhu

pozorovaného období kolísají okolo určité úrovně. Trendová, sezónní a cyklická složka vzájemně představuje deterministickou složku, kterou označujeme jako Y_t . Tvar tohoto rozkladu může být dvojího typu (Hindls, 2007):

- Aditivní, při němž,

$$y_t = T_t + S_t + C_t + \varepsilon_t = Y_t + \varepsilon_t \quad t = 1, 2, \dots, n \quad (2.1)$$

- Multiplikativní, v němž,

$$y_t = T_t * S_t * C_t * \varepsilon_t \quad t = 1, 2, \dots, n \quad (2.2)$$

Z multiplikativního modelu je zřejmé, že vztah mezi jednotlivými složkami, které jsou v modelu obsaženy je dán vzájemným násobením. Logaritmickou transformací je možné tento tvar převést na aditivní.

Trendové funkce

Využitím trendové funkce dochází k popisu trendu a odhadu budoucích hodnot v časové řadě pomocí matematických funkcí časové proměnné. Nejčastěji užívané jsou funkce pro analýzu a prognózu časových řad: lineární trend, parabolický trend, exponenciální trend, modifikovaný exponenciální trend, logistický trend a Gompertzova křivka. První tři funkce spadají z hlediska odhadu parametrů a jejich průběhu mezi funkce jednoduché. Pro tyto funkce je charakteristické, že nemají asymptotu, a tak jejich růst není ničím omezen. Pro další tři výše zmíněné funkce je charakteristické, že asymptotu mají a jejich průběh tak jednoduchý není. Jsou vhodné k modelování vývoje jevů, které vycházejí z omezených zdrojů a u nichž existuje určitá mez nasycení, která může být dána např. potřebou nebo zájmem určitého výrobku (Hindls, 2007).

Nejvyužívanější metodou odhadu parametrů trendových funkcí je metoda nejmenších čtverců, která se používá v případě, že daná trendová funkce je lineární v parametrech. Tato funkce je výhodná především z důvodu minimalizování rozptylu reziduální složky, dále je poměrně jednoduchá, numericky snadná a navazuje na některá kritéria výběru vhodného modelu trendu, která jsou založena na součtu čtverců reziduí. Touto metodou lze získat odhad parametrů lineární a parabolické trendové funkce (Seger, 1993).

Lineární trend je nejčastěji využívaným typem trendové funkce. Jeho význam spočívá jednak v tom, že ho lze využít vždy, když chceme alespoň orientačně určit základní směr vývoje analyzované časové řady, a dále je možné ho využít v určitém omezeném časovém intervalu, kde je možno ho použít jako vhodnou aproximaci pro jiné trendové funkce. Lineární trend/trendovou přímkou vyjádříme ve tvaru (Hindls, 2007):

$$Tt = \beta_0 + \beta_1 t \quad (2.3)$$

kdy, β_0 a β_1 jsou neznámé parametry a $t = 1, 2, \dots, n$ jsou časové proměnné.

2.2.2. Rozhovor

Rozhovor neboli interview je velmi často užívaná technika v různé řadě oborů, jako je například: psychologie, antropologie, pedagogika, sociologie, sociální psychologie a v řadě dalších. Technika rozhovoru se používá jak v kvalitativních, tak kvantitativních zkoumáních, které udávají konkrétní podobu rozhovoru, která se posléze odlišuje především mírou své formalizace. Osobě či osobám, které jsou během interview dotazovány jsou označovány jako respondenti a v kvalitativním zkoumání mohou být označovány jako informátoři či informanti. Rozhovory v kvalitativním zkoumání povětšinou provádí pouze jedna osoba, zatímco kvantitativní zkoumání provádí skupina proškolených tazatelů, dle předem formalizované podoby interview (Reichel, 2009).

Rozhovory můžeme rozdělit na 3 základní varianty a to jsou: strukturovaný, polostrukturovaný a nestrukturovaný rozhovor. Strukturovaný rozhovor je obvykle veden výzkumníkem a jedním či několika respondenty, a to na základě použití předem sestaveného souboru otázek o kterých rozhoduje sám výzkumník. Polostrukturovaný rozhovor je v praxi velmi často používaná varianta, a to především z důvodu, že výzkumník sice pracuje s předem připravenými otázkami, nicméně respondent má širší volbu odpovědí, než je tomu u strukturovaného rozhovoru. Nestrukturovaný rozhovor bývá využíván pro některé účely kvalitativního výzkumu, kdy výzkumník pouze nastíní vymezené téma rozhovoru, ale poté nechává respondenta volně vyprávět. Stejně jako je tomu u dotazníku, tak i u rozhovoru je důležitá formulace a konstrukce otázek. Především je potřeba, aby pokládané otázky byly sestaveny tak, aby byly pro respondenty dobře srozumitelné a zároveň nebyly příliš intimní či osobně nepříjemné. Dalším důležitým aspektem je tzv. záznam rozhovoru. Optimální je,

když jsou odpovědi respondenta zaznamenávány na nahrávacím zařízení, což ovšem vyžaduje předem získaný souhlas respondenta a může to následně zkreslovat autentičnost jeho odpovědí (Průcha, 2014).

V průběhu rozhovoru může vzniknout nespočet problematických situací, které následně vedou k chybám znehodnocujícím zjištěné výsledky. Mezi nejčastější chyby způsobené respondenty bývá časových tlak či únava. Současně s délkou rozhovoru dochází ke snížení koncentrace respondenta a obvykle tak klesá přesnost získávaných odpovědí. Existuje spousta návodů, jak se výše zmíněným či dalším chybám během rozhovoru vyhnout, nicméně za hlavní principy dotazování se obecně považují: Princip potvrzení osobnosti respondenta, Princip přijetí osobnosti tazatele a Princip přijetí tématu (Kozel, 2006).

Princip potvrzení osobnosti respondenta umožňuje, aby osobnost respondenta získala dostatečný prostor pro vyjádření se ve svých odpovědích či názorech. Při písemném nebo osobním dotazování je velmi důležité, aby byl u dotazovaného vytvořen dojem, že jeho odpovědi jsou velmi důležité a zadavatel se jimi bude zabývat při závěrečném vyhodnocování. Zjišťované údaje musí být pro respondenta dostatečně srozumitelné, jasné a neměly by ho v žádném případě dostávat nějakým způsobem do rozpaků například zvolením různých odborných výrazů či osobními dotazy. **Princip přijetí osobnosti tazatele** se pokouší pochopit tazatele v obecnější podobě. Mimo již zmiňované osobní charakteristiky tazatele, které mohou pozitivně ovlivnit respondenta během osobního dotazování, se tento princip spíše uplatňuje v podobě personifikace dotazníku. Na základě charakteru jednotlivých otázek si respondent personifikuje určitou virtuální osobu, která na základě sympatií či averzí může ovlivnit jeho odpovědi. Dotazování by mělo být co nejvíce spontánní jak ze strany tazatele, tak i z odpovědí dotazovaného. Rozhovor by měl být zaměřen především na situace či problémy, se kterými se respondent může ztotožnit nebo je zažil a může tedy na ně odpovědět bez zdlouhavého přemýšlení. **Princip přijetí tématu** se zaměřuje především na vytvoření důležitosti tématu jak na straně dotazovaného, tak na straně tazatele. Tazatel by měl zajistit vytvoření potřebné atmosféry, míru zodpovědnosti a povinnosti držet se tématu a současně odstraňovat ironii či vtipkování u jedinců, kteří během odpovídání k tomu mají sklony (Kozel, 2006).

2.2.3. Dotazník

Dotazníky představují papírové či elektronické formuláře obsahující různé druhy otázek, na něž respondenti odpovídají. Jednotlivé dotazníky se odlišují především na základě problému a cíle výzkumu nebo také způsobu dotazování. Dotazníky tedy můžeme rozdělit v závislosti na typu dotazování na **osobní dotazování** kdy některé varianty odpovědí nemusejí být uvedeny v dotazníku, ale mohou být ukázány na různých vzorcích, plánech apod., **telefonické dotazování** které musí být kratší než standartní dotazník z důvodu respondentova soustředění, **online dotazování** který umožňuje zadávání odpovědí do datové matice a využívají se zde různé názorné pomůcky např. simulace, videa, obrázky a další a **písemné dotazování** kdy je nutné aby otázky byly formulovány co nejjednodušeji a nejpřesněji, z důvodu nemožnosti upřesnění případných nesrovnalostí (Kozel, 2011).

Na základě cíle dotazování a typu dotazovaných osob je nutné uzpůsobit i strukturu dotazníku. Ze získaných informací poté výzkumník rozhodne, zda se dotazník bude skládat pouze z uzavřených otázek, kdy respondenti vyberou odpověď z nabídnutých alternativ, otevřených otázek, kdy dávají respondentovi možnost volného vyjádření nebo škálových otázek kdy respondent hodnotí posuzovaný jev či subjekt pomocí zadané stupnice, případně výzkumník může zvolit kombinaci výše uvedených typů otázek. Důležité však je, aby otázky byly vždy pro respondenta srozumitelné a jasné. Dalším aspektem správně konstruovaného dotazníku je přiměřený obsah. Je nutné brát v potaz věk, vzdělanostní úroveň či zkušenost respondentů s vyplňováním dotazníků. Nelze tedy zahlcovat dotazník vysokým počtem otázek a položek, které by mohly jednotlivé respondenty od vyplňování odradit (Průcha, 2014).

Otázky v dotazníku tedy musí být sestaveny srozumitelně, jednoznačně a přiměřeně dlouhé. V úvodu dotazníku by měl být respondent seznámen s účelem dotazníku a časovou náročností. Dále by v úvodní části dotazníku měly být zvoleny jednodušší otázky, které v respondentovi navodí pocit, že dotazník není složitý. Smyslem vytvoření těchto podmínek je získat od respondentů pravdivé odpovědi. Náročnější otázky by měly být koncipovány spíše ke konci dotazníku. Je nutné při přípravě jednotlivých otázek zvážit schopnost a ochotu respondenta na otázku odpovědět. Důležité je mít vždy na vědomí, že odpovědi na jednotlivé otázky mají v deklaraci respondenti, tzn. že nejsme schopni ověřit pravdivost odpovědí. Je proto nutné pokládat takové otázky, na které je respondent schopen odpovědět (Tahal, 2015).

Při vyhodnocování dotazníků či jiných statistických souborů je třeba nejprve seřadit pozorované proměnné dle velikosti abychom zjistili, kolikrát se jaká proměnná v pozorování

vyskytuje. Při vyhodnocení sledovaných hodnot dojde k výslednému zařazení dat do tabulky četností. Jednou z tabulek četností je i kontingenční tabulka. Každá hodnota kontingenční tabulky je uložena v buňce tabulky a zobrazuje nám souhrnné informace. Nejčastějším typem kontingenčních tabulek je tabulka o velikosti 2x2, kdy sloupec i řádek kontingenční tabulky představují porovnávané otázky a hodnoty. Kontingenční tabulky se primárně používají k testování statistických hypotéz o závislosti/nezávislosti analyzovaných proměnných (Lewis, 2019).

2.2.4. Odvětvová analýza

Slovo odvětví můžeme charakterizovat jako určitou fázi dělby práce v národním hospodářství. S tímto pojmem se setkáváme například v makroekonomice, kde odvětví představuje celky jako je například: zemědělství, lesnictví, průmysl, doprava, obchod a další. Mimo makroekonomii můžeme na pojem odvětví narazit i v mikroekonomii kde je zemědělství rozděleno na dvě základní odvětví, a to živočišnou a rostlinou výrobu (Peterová, 2010).

Význam vinařského odvětví spočívá v produkci vinných hroznů, které se primárně používají pro výrobu vína. Dále se také pěstují stolní odrůdy, které jsou určeny pro přímou spotřebu a současně lze vinné hrozny použít pro výrobu dalších výrobků z moštových kultivarů jako jsou například kompoty. V současnosti se vinice, resp. vinařské stezky ve vinařských podoblastech/obcích používají jako prostředek pro agroturistiku, kde se návštěvníci mohou blíže seznámit s prací vinařů. (Peterová, 2010).

Náklady spojené se založením vinohradu jsou velmi náročné jak z pohledu finanční stránky, tak i materiálové a pracovní. Velikost prvotního finančního vkladu také velmi záleží na tom, zda se budoucí vinice bude zakládat na pozemku kde již dříve vinohrad býval anebo zda bude daný pozemek použit pro výsadbu poprvé. Práce na vinici jsou sezónní a fyzicky náročné, a proto je také velmi složité sehnat dostatek kvalitních pracovních sil. Z pohledu materiálové stránky je velmi náročná ochrana a výživa rostlin, dále jsou náklady sklizně spjaté také se způsobem využití sklizňové techniky a samozřejmě celkovým výnosem vinice. Jelikož se jedná o rizikový způsob podnikání, další náklady vznikají také pojištěním úrody a v případě nedostatku vlastních finančních zdrojů i krátkodobými či dlouhodobými úvěry (Peterová, 2010).

Dle situační a výhledové zprávy ministerstva zemědělství z roku 2021, bylo v České republice k 31.12.2020 osázeno celkem 17 924 ha vinic. Z příložené **tabulky 1** je možné

vyčíst, že zhruba 95 % všech osázených vinic pochází z vinařské oblasti Morava a pouze zbylých 5 % pochází z vinařské oblasti Čechy. Dále je zde zaznamenán celkový počet aktivních pěstitelů, který k 31.12.2020 činil 14 640. Vinařská oblast Morava sčítá vyšší počet aktivních pěstitelů oproti vinařské oblasti Čechy, což je zapříčiněno mnohonásobně vyšší plochou osázených vinic. (MZe ČR – Situační a výhledová zpráva, 2021)

Tabulka 1: Počet vinařských obcí, tratí, pěstitelů a osázené plochy vinic k 31.12.2020

Vinařská oblast/podoblast	Počet vinařských obcí	Počet viničních tratí	Počet pěstitelů	Osázená plocha vinic (ha)
Litoměřická	35	82	49	328,9799
Mělnická	40	89	93	339,2425
Čechy – ostatní			32	15,5253
Čechy	75	171	173	683,7477
Mikulovská	30	185	1942	4951,6478
Slovácká	118	418	6603	4365,1019
Velkopavlovická	70	321	5676	4781,9218
Znojemská	90	218	944	3135,8913
Morava – ostatní			47	6,5966
Morava	308	1142	14467	17241,1594
Celkem ČR	383	1313	14640	17924,9071

Zdroj: vlastní zpracování, MZe ČR – Situační a výhledová zpráva 2021

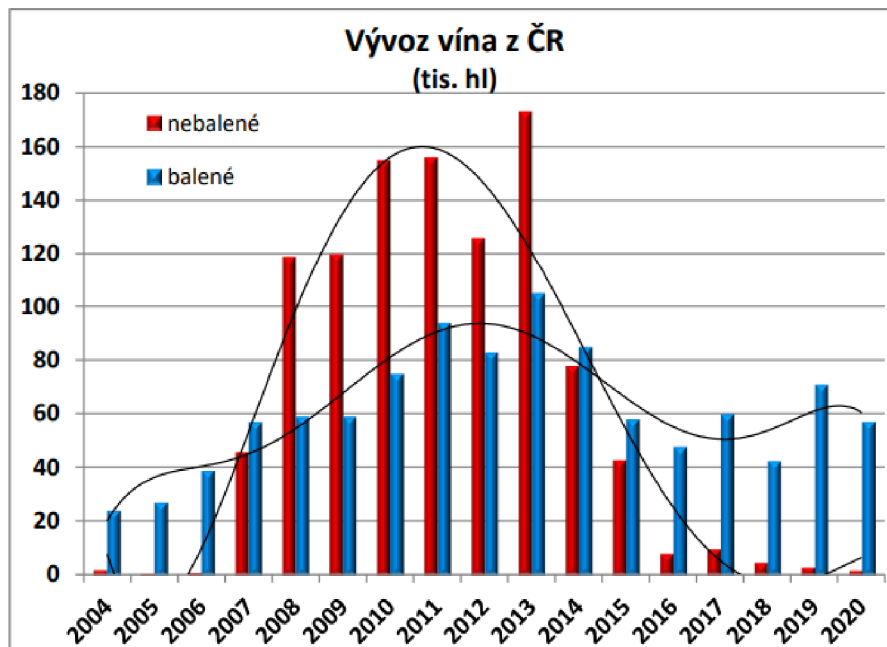
Údaje ministerstva zemědělství za rok 2020 uvádí, že bylo sklizeno přibližně 90 tis. tun vinných hroznů a průměrná roční produkce vína se za poslední roky pohybovala okolo 584 tis hl., přičemž dvě třetiny produkce představují bílé odrůdy a jednu třetinu odrůdy modré. Jelikož současná produkce nedokáže pokrýt celkovou roční spotřebu vína, je až téměř 75% vína nutné do ČR dovážet z členských i nečlenských zemí EU (MZe ČR – Situační a výhledová zpráva, 2021).

V roce 2020 do České republiky bylo importováno 1,48 mil. hl. vína a exportováno bylo 62 tis. hl. Přibližně 83 % veškerého importovaného vína do ČR bylo dovezeno především ze členských států EU, a to konkrétně především z: Itálie, Německa, Francie, Maďarska, Slovenska a Španělska. Z nečlenských států EU jsou to pak především Moldavsko a Chile. Od roku 2016 vyvážíme z České republiky v drtivé většině pouze vína balená, a to hlavně z důvodu omezení pravděpodobnosti pančování vína v dovážejícím státě a možným znehodnocením značky vína z ČR. Na **grafu 1** můžeme vidět vývoj vývozu vína z České republiky po jejím vstupu do Evropské unie (Zahraniční obchod s vínem, 2021).

Na společném trhu EU nejsou aktuálně nastaveny žádné kvóty ani cla pro pohyb zboží uvnitř unie, pro země ležící mimo Evropskou unii je platný společný sazebník. Z důvodu

neexistujících pohraničních kontrol mezi státy EU je povinnost všech fyzických i právnických osob evidovat veškeré daňové a statistické údaje o zboží (MZe ČR – Situační a výhledová zpráva, 2021).

Graf 1: Vývoj vývozu vína z ČR od vstupu do EU

Zdroj: SVCR – Zahraniční obchod s vínem, 2021

V rámci svého podnikání může vinohradnický a vinařský sektor čerpat různé podpory a dotace. Tento sektor může být přímo či nepřímo podporován ze státních finančních prostředků ČR či prostřednictvím dotací EU. Na základě finančního původu můžeme podpory/dotace rozdělit na: Podpory z prostředků ČR, Podpory z prostředků EU a Podpory z prostředků EU i ČR (MZe ČR – Situační a výhledová zpráva, 2021).

- **Podpory z prostředků ČR** (MZe ČR – Situační a výhledová zpráva, 2021):
 - Národní dotace vyplývající ze zákona o zemědělství
 - Podpora z prostředků Vinařského fondu: Podpora spočívá v marketingu spojeném s prodejem vína, prodej vinných produktů, ochranou označení vína dle zeměpisného původu. Dále vinařský fond podporuje rozvoj vinohradnictví a vinařství a celkový rozvoj agroturistiky v oblasti vinařství a vinohradnictví.
 - Podpora poskytovaná PGRLF – za rok 2020 zahrnoval tento systém celkem 12 různých programů podpor (Program Zemědělec, Zpracovatel, Podpora nákupu půdy, Podpora pojištění, Úvěr na nákup půdy, Podpora nákupu půdy, Sociální zemědělství, Zajištění úvěrů, Investiční úvěry a Provozní úvěry).

- **Podpory z prostředků EU (MZe ČR – Situační a výhledová zpráva, 2021):**
- Podpora v rámci SOT s vínem: v roce 2020 byla v rámci této podpory podporována opatření na restrukturalizaci a přeměnu vinic, konkrétně na změnu odrůdové skladby vinice, přesun vinice do svahu a nákup techniky zlepšující obhospodařování vinic. Dále pak bylo možné tuto podporu využít na investice do nových zařízení pro výrobu vinařských produktů.
- Podpory v rámci SAPS: cílem této podpory je garantovat pěstitelům stejnou výši dotace neohledně na to co produkují.
- **Podpory z prostředků EU i ČR (MZe ČR – Situační a výhledová zpráva, 2021):**
- Podpora v rámci Programu rozvoje venkova

3 Teoretická východiska

3.1 Historie vinařství v Čechách

První zmínky o vinné révě v Čechách pocházejí podle ludmilské legendy již z 9. stol. Zakládací listina břevnovského kláštera označuje vinici datem 993. Další zmínky o českém vinařství jsou dochované písemné legendy datující se do 10. stol. První významnou historickou osobností spjatou s českým vinařstvím je sv. Václav, který dle dochovaných legend rád pracoval na vinicích, při sklizni vína a jeho následném lisování. V období 10-12 století se ještě nedalo hovořit o významném rozvoji vinařství v Čechách, nicméně v této době měla na zakládání vinohradů největší vliv církve a kláštery, které víno používali pro církevní potřeby. Od 14 stol. tedy v době vlády českého panovníka Karla IV. dosahovalo vinařství vysokého rozvoje a věhlasu. V této době převahu v rozšiřování vinic získávali spíše města oproti klášterům. Práce na vinicích byla zdrojem obživy pro mnoho lidí a zároveň víno bylo jedním z nemalých příjmů pro města a královskou komoru. Roku 1358 byl císařem Karel IV. vydán královský mandát, který nařizoval zakládání vinohradů na všech vhodných místech naší země, a tak vnesl do vinařství pevný řád. Následně bylo vydáno také nařízení, kterým bylo české vinařství chráněno – Právo viničné, vydané též roku 1358. Po smrti Karla IV. se vlády v českých zemích ujmul jeho syn Václav IV. Za vlády tohoto panovníka se vinařství v Čechách neustále rozrůstalo a stalo se tak velmi důležitým zemědělským odvětvím. Z dochovaných záznamů je možné vyčíst, že v této době se do českých zemí dováželo také víno z ostatních zemí. Města se sice ohraňovala vydáváním výnosů omezující dovoz vín, nicméně tato opatření nebyla dostatečně účinná, a tak se lokální vína musela vyrovnávat s konkurencí dovozených. I přes tyto nesnáze, na základě dříve vydaných privilegií Karlem IV., které byly v platnosti více než 100 let, vedly české vinařství k úspěšnému rozvoji. Následovala doba husitská, která obecně vinařství příliš nepřála, následující období 1618–1648 je popisováno jako počátek úpadku českého vinařství. V době Třicetileté války byla naše země ničena jak domácími, tak cizími vojsky. Na vinicích se nepracovalo, jelikož mnozí lidé zemřeli anebo raději zemi opustili. Vinice tak nenávratně mizely a nový majetníci poté na zdevastovaných vinicích začali pěstovat jiné zemědělské plodiny. Od 19 stol. se začal velmi rozvíjet obchod, a tak se spíše víno dováželo z Moravy, kde se mu dařilo lépe, než aby docházelo k zakládání či obnově zničených vinohradů v Čechách. Velký úspěch přišel koncem 19 stol. kdy se přičiněním propagátorů českého vinařství podařilo opět začít rozšiřovat plochy vinohradů v Čechách. Po velkém úspěchu

českých vín na výstavě v Mariboru, vychází roku 1899 první odborný časopis věnující se vinařství – Český vinař. Následovalo také vydání několika česky psaných knižních titulů o vinařství a založení 2 vinařských škol. Všechny tyto počiny měly klíčový vliv na další osud českého vinařství. V období mezi oběma světovými válkami byl stav jak českého, tak moravského vinařství velmi špatný. Úpadek vinařství pokračoval až do 50. let 20. stol., především z důvodu nového osidlování vinařských oblastí, mezi nimiž bylo velmi málo vinařů. Poté následovala éra socialismu, která velmi přispěla k rozvoji vinařství jak na Slovensku, tak i na Moravě a Čechách. Byly nastaveny přesné postupy, jak z menších či nefunkčních vinic vybudovat fungující vinařský průmysl. V období pětiletých plánů bylo kladeno za cíl především: výsadba nových vinic, přejít k družstevní velkovýrobě a zavést více mechanizace agrotechnických metod. Ve vznikajícím vinařském velkovýrobním průmyslu se vše podřizovalo myšlence zajistit pokrytí produkce vína tak, aby dovážená vína sloužila pouze ke zpestření trhu. Dále byl také vybudován systém státních podpor, jelikož obecně měl stát velký zájem o zvětšení plochy vinic, nicméně k takovému rozvoji se musela přizpůsobit řada dalších faktorů jako např.: dostatečné množství výrobních kapacit, vzdělanost odborníků nebo třeba rozvoj výzkumných ústavů. I přesto, že vycházelo mnoho odborných knih a publikací s tematikou vinařství, byl vydán přísný zákon propagace alkoholu, a tak musela být vydávaná literatura věnována pouze tématice ošetřování vinic a práce na vinicích. V této době byl nejdůležitější ukazatel pro vinařský průmysl kvantita, bohužel tradice spojené s vinařstvím zůstaly zdůrazňovány pouze na Moravě. Velké změny přišly po Sametové revoluci, kdy se především politické změny dotkly vinařského odvětví v Čechách. Vybudovaná velkovýroba ve vinařském průmyslu již pozbývala smyslu a vinařská družstva se začala osamostatňovat a vstupovat na trh s vlastními víny. Bohužel následující situace, která přišla byla pro vinařství katastrofická. Bylo třeba vyřešit majetnické vztahy mezi vinaři a restituenty. Bohužel mnoho z nich nemělo k vinařství žádný vztah, a tak mnoho vinohradů začalo zarůstat trávou a plevellem, jelikož ze strany nových majitelů nebyl zájem o obdělávání vinic. Záchrana přišla roku 1994, kdy ministerstvo zemědělství zavedlo přímé dotace na obnovu vinohradů. Jen díky tomu se zastavil katastrofický úpadek českého vinařství. (Doležal, 1999)

3.2 Současnost vinařství České republiky

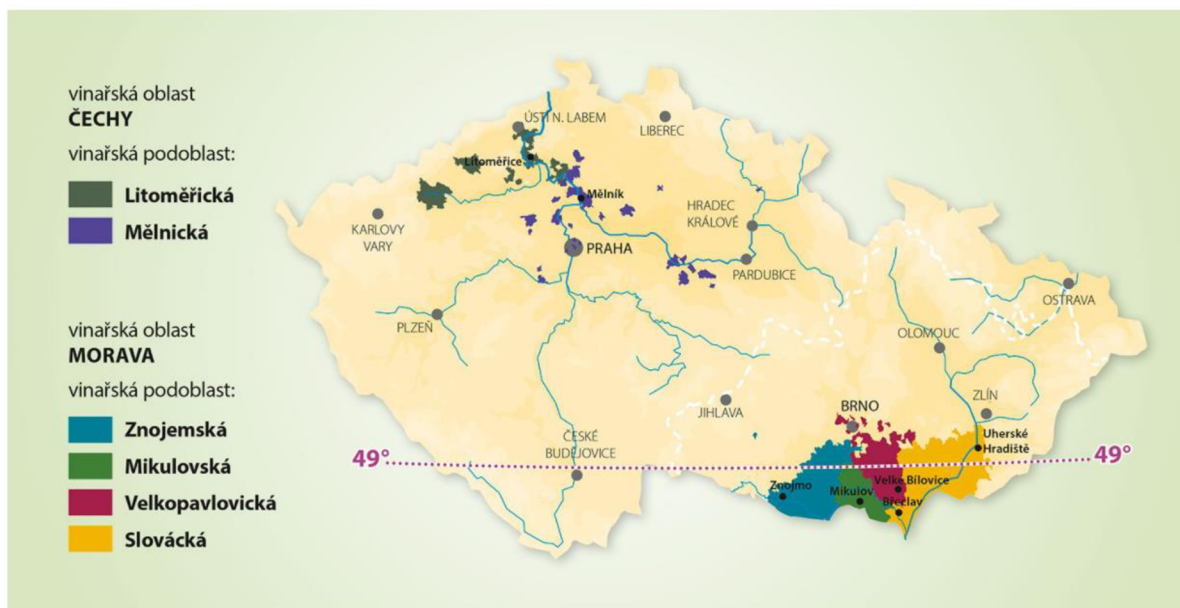
Velké změny ve vinařském odvětví přineslo vydání vinařského zákona roku 1995 a jeho pozdější sjednocení s legislativou Evropské unie po vstupu České republiky do EU roku

2004. Současné vinařství se orientuje především na výrobu vín, která se díky své kvalitě řadí mezi světovou špičku. Využívají se různé moderní a šetrné technologie, rozvíjí se vinařská turistika a pokračuje se také se šlechtěním nových odrůd vinné révy, které jsou zaměřené na odolnost vůči různým chorobám a dále také pro produkci BIO vín. V dnešní době jsou moravská a česká vína považována za jedny z nejlepších a nejkvalitnějších vín v Evropě i ve světě, což dokazují i mnohá ocenění na nejprestižnějších světových soutěžích vín. Jsou charakterizována především zajímavým spektrem vůní, harmonickým spojením plné chuti či svěžestí bílých vín. Aktuálně nejvíce pěstované odrůdy, které zaujímají také největší plochu vinohradů u nás jsou: Veltlínské zelené, Müller Thurgau, Ryzlink vlašský, Ryzlink rýnský, Frankovka a Svatovavřínecké. Každá z těchto odrůd zaujímá více než 1000 ha našich vinohradů, a tak dohromady zaujímají více jak třetinu všech vinohradů v České republice. (Historie a současnost vinařství v ČR, 2020)

V současné době se Česká republika rozděluje na dvě hlavní vinařské oblasti, které se poté dělí na celkem 6 vinařských podoblastí. První vinařskou oblastí je oblast Čechy, která se dále dělí na podoblast Mělnickou a Litoměřickou. Každá vinařská podoblast zahrnuje určitý počet vinařských obcí a viničních tratí, které k dané podoblasti spadají. Druhou vinařskou oblastí v ČR je Morava, která se rozděluje na celkem 4 podoblasti: Slováckou, Mikulovskou, Velkopavlovickou a Znojemskou. Vinařská oblast Morava zahrnuje valnou většinu všech vinohradů v České republice a také celková roční produkce vína v této oblasti je mnohonásobně vyšší oproti vinařské oblasti Čechy. (Doležal, 2004)

Na přiloženém **obrázku 1** můžeme vidět aktuální rozdělení a lokalitu jednotlivých vinařských oblastí a podoblastí v České republice. (Vinařské regiony v ČR, 2020)

Obrázek 1: Mapa vinařských oblastí a podoblastí České republiky

Zdroj: Národní vinařské centrum, 2020

3.2.1 Vinařská oblast Morava

Ve vinařské oblasti Morava můžeme nalézt většinu vinic České republiky. Lokalita, ve kterých se podoblasti nacházejí má velmi příznivé klimatické podmínky zejména, a to zejména pro produkci bílých vín. Je tedy zřejmé, že zde převahuje produkce bílých odrůd vína, která představuje 66 % z celkové plochy vinic, zatímco modré odrůdy se pěstují na zbylých 34 %. Převážná rozloha vinařské oblasti Morava se nachází v Jihomoravském kraji a je ohraničená státními hranicemi s Rakouskem a Slovenskou republikou (Pavloušek, 2015).

- **Slovácká vinařská podoblast**

Vinařská podoblast Slovácko se nalézá v oblasti jižní a jihovýchodní Moravy a jedná se o historickou a národopisnou oblast. Výše položené vinice v této podoblasti dodávají vínům plnost a svěží charakter s výraznými aromatickými látkami. Odrůdová skladba vína na Slovácku je velmi pestrá, stejně jako i místní příroda či folklor. Na Slovácku můžeme také nalézt spoustu vinohradnických staveb, především vinných sklípků a je zde i řada vinařských stezek jako např.: Moravská, Strážnická, Bzenecká, Mutěnická nebo vinařská stezka Podluží (Dudák, 2011).

- **Velkopavlovická vinařská podoblast**

Velkopavlovická vinařská podoblast se rozpíná jednak v severní části Moravského vinařského kraje, kde jej uzavírají stráně Dražanské vrchoviny, zatímco na zbývajících

stranách je tato podoblast obklopena dalšími třemi vinařskými podoblastmi: Slováckou, Mikulovskou a Znojemskou. V jižní části této vinařské podoblasti se pěstovalo víno již ve středověku. První dochované písemné zmínky o vinařství v této oblasti pochází z roku 1228, nicméně předpokládá se, že se réva vinná v této lokalitě pěstovala již dříve. Chráněné roviny a pahorkatiny této vinařské podoblasti spadají mezi nejteplejší místa celé Moravy a zajišťují tak vysoce kvalitní, převážně červená vína (Dudák, 2011).

- **Mikulovská vinařská podoblast**

Charakteristikou Mikulovské podoblasti je především vápencový masiv Pavlovských vrchů. V širším okolí i na jeho úbočí jsou vápenité jíly, písky a sprašové návěje. Aktuálně se jedná o největší vinařskou podoblast ležící pod bělostnými svahy Pálavy. Vynikající vinařské polohy se nacházejí jednak v blízkosti města Mikulov, ale i v jeho okolí například velmi známých Valticích, Pálavě a dalších. Ve Valticích můžeme vidět také nejstarší vinařskou školu nebo celoročně otevřenou expozici Národní soutěže: Salon vín České republiky, který se nachází ve sklepeních Valtického zámku. Díky vápenitým půdám v okolí Pálavy, se zde pěstuje velmi kvalitní a ojedinělá odrůda Ryzlinku vlašského. Mimo tuto odrůdu zde mají velký úspěch i další odrůdy bílých vín např.: Rulandské bílé, Chardonnay, Pálava, Sylvánské zelené a řadě dalších (Mikulovská podoblast, 2019).

- **Znojemská vinařská podoblast**

Znojemská vinařská oblast se nachází v dešťovém stínu Českomoravské vrchoviny tvořené prahorními útvary. V severní části výběžků vznikly kamenité půdy, na nichž se skvěle daří především bílým odrůdám vín. Znojmo bylo již od pradávna známým vinařským střediskem, a to především díky velkému množství vinných sklepů, které se nachází přímo pod městem. V blízkosti města se nachází krásné viniční plochy se šterkovým podložím, které se táhnou v pásu od Kraví hory směrem na Hnanice. Pro podoblast Znojemska je typická produkce především bílým aromatických vín jako např.: Ryzlink rýnský, Pálava, Veltlínské zelené, Sauvignon a další (Znojemská podoblast, 2019).

3.2.2 Vinařská oblast Čechy

Vinařská oblast Čechy je menší vinařskou oblastí České republiky. Území, které k ní náleží není souvislé a povětšinou se jedná o lokality v nižší nadmořské výšce, které se rozprostírají kolem toků velkých českých řek jako např.: Vltavy, Labe, Berounky nebo Ohře (Pavloušek, 2015).

- **Mělnická vinařská podoblast**

Mělnická vinařská podoblast se nachází z převážné většiny ve Středočeském kraji a dále na území hlavního města Prahy. Vinice se dále rozpínají v údolí řeky Berounky, v oblasti Karlštejna, kde také působí Vinařská výzkumná stanice již od roku 1919. Velkým centrem vinařství a vinohradnictví je samozřejmě také Mělník, kde byla koncem 19. st. založena vinařská škola, dále pak můžeme vinice nalézt také v okolí Slaného, Kralup nad Vltavou či Kutné hoře. Vinice v této oblasti se nalézají povětšinou na vápencovém podloží, které velmi pozitivně ovlivňuje následnou kvalitu vína. Je zde poměrně vyšší produkce bílých vín oproti červeným. Z celkové plochy vinic je osázeno 62 % odrůdami bílých vín a zbylých 38 % plochy vinic modrými odrůdami, kde převládají především odrůdy: Modrý Portugal, Svatovavřínecké či Rulandské modré. Z odrůd bílých vín převládá: Ryzlink rýnský, Rulandské šedé, Rulandské bílé a Müller Thurgau (Pavloušek, 2015).

- **Litoměřická vinařská podoblast**

Litoměřickou vinařskou podoblast nalezneme v severní části Čech. Část vinic je situována u údolí řeky Labe, kam spadají viniční obce v okresech Litoměřic nebo Ústí nad Labem. Další část vinic můžeme nalézt v okolí Mostu či Kadaně. Většina viničních tratí této podoblasti je situována v Českém středohoří a podloží vinic se skládá převážně z čediče, případně zde můžeme nalézt i vinice, které jsou tvořeny vápencovým podložím. Údolí řeky Labe má velmi dobré klimatické podmínky pro zrání převážně bílých odrůd révy vinné, zatímco okolí Mostu je velmi zajímavé především z důvodu, že réva vinná se na tomto místě pěstuje na rekultivacích hnědouhelných dolů, díky čemuž dosahují červená vína v této oblasti velmi vysoké kvality. Nicméně i v této podoblasti převahuje pěstování bílých moštových odrůd vín oproti modrým. (Pavloušek, 2015)

3.3 Víno – charakteristika, zpracování a výroba, choroby a zajímavosti

3.3.1 Charakteristika vína

Víno můžeme rozdělit do několika základních skupin, které vycházejí ze systému dělení vín v České republice. V první řadě tedy můžeme rozdělit vína podle druhu odrůdy a vyzrálosti hroznů, která je stanovena měřením obsahu cukru v hroznové šťávě v době sklizně. Pro toto měření používáme zkratku °NM (stupeň normovaného moštoměru). Jeden stupeň NM je definován jako poměr 1 kg přírodního cukru na 100 l hroznového moštu. Dále

je možné víno označovat podle původu hroznů. Rozdělení se řídí pravidly vinařského zákona a nařízeními ES. (Rozdělení vín v ČR, 2017)

Základní rozdělení vín v České republice (Rozdělení vín v ČR, 2017):

- Tichá vína
- Šumivá vína
- Likérová vína
- Vína originální certifikace (VOC)

Dále je možné rozdělit tichá vína podle kategorie (Rozdělení vín v ČR, 2017):

- **Stolní víno**

Stolní víno označujeme jako víno nejnižší kategorie, které může být vyrobeno z hroznů odrůd moštových neregistrovaných, z jakékoliv země EU. Není možné, aby víno tohoto typu bylo označeno názvem odrůdy, oblastí, vinařskou obcí, viniční tratí ani jiným zeměpisným názvem.

- **Zemské víno**

U zemského vína je hned několik kritérií, která musí splňovat. Víno musí být vyrobeno z tuzemských hroznů a minimální cukernatost by měla být 14 °NM. V případě splnění těchto kritérií může být zemské víno označeno názvem oblasti, ročníkem a odrůdou.

- **Jakostní víno**

Stejně jako u vína zemského, je zde nutné, aby víno pocházelo z tuzemských hroznů. Dále musí hrozny pocházet z vinic pro jakostní vína a z jedné z vinařských oblastí. V oblasti, kde budou hrozny sklizeny, musí být i víno vyrobeno. Minimální cukernatost by měla být 15 °NM a musí být zaříděna Státní zemědělskou a potravinářskou inspekcí (SZPI). Dále můžeme jakostní vína rozdělit na odrůdová a známková. Jakostní víno odrůdové může být vyrobeno z maximálně tří různých druhů odrůd, které musí být uvedené ve Státní odrůdové knize. Jakostní víno známkové se vyrábí ze směsi hroznů sklizených na vinici pro jakostní vína nebo smísením jakostních vín podle stálé receptury.

- **Jakostní víno s přívlastkem**

Hrozny, ze kterých se vyrábí jakostní víno s přívlastkem musí splňovat všechny požadavky. Musí pocházet z jedné vinařské podoblasti, odrůda, původ, cukernatost a hmotnost musí být ověřena inspekcí SZPI. Mošt nesmí být žádným způsobem doslazován a tento druh vína může být vyroben z maximálně tří různých druhů odrůd hroznů, rmutu nebo hroznového moštu.

Vína s přívlastkem můžeme dále rozdělit na (Rozdělení vín v ČR, 2017):

- **Kabinetní víno:** kvalitní, lehčí, suché víno
- **Pozdní sběr:** jsou vyráběna s pozdějším termínem sběru z dobře vyzrálých hroznů. Jedná se o kvalitní, suchá i polosuchá vína.
- **Výběr z hroznů:** plná extraktivní vína s vyšším obsahem alkoholu
- **Výběr z bobulí:** plná polosladká až sladká vína, která zrála velmi dlouho na vinici
- **Výběr z cibéb:** extraktivní, vzácná sladká vína, která díky extrémně dlouhé době zrání na vinici změni svůj tvar na hrozinky neboli ciběby.
- **Ledové víno:** sladké, poměrně vzácné a drahé víno, které se vyrábí ze zmrzlých hroznů lisováním. Hrozny se sklízí při velmi nízkých minusových teplotách a nesmí při lisování rozmrznout.
- **Slámové víno:** vzácné a drahé víno, které se vyrábí z hroznů dosoušených na podložkách slámy či rákosu po dobu alespoň 3 měsíců po sklizni. Hrozny musí být dobře vyzrálé a nepoškozené – většinou se toto víno vyrábí z hroznů bílých odrůd.

Rozdělení tichých vín podle obsahu zbytkového cukru (Rozdělení vín v ČR, 2017):

- **Suchá:** víno, které se prokvasilo na nízký obsah zbytkového cukru. Smí dosahovat maximálně 4 g zbytkového cukru na litr nebo maximálně 9 g cukru na litr, v případě, že rozdíl zbytkového cukru a celkového obsahu kyselin přepočtený na kyselinu vinnou je 2 g nebo méně.
- **Polosuchá:** víno, které musí obsahovat více jak 4 g zbytkového cukru na litr a zároveň nepřesáhne hodnotu maximálně 12 g cukru na litr.
- **Polosladká:** víno, které má vyšší obsah zbytkového cukru, než je nejvyšší stanovená hodnota u vín polosuchých. Polosladká vína dosahují maximálně 45 g zbytkového cukru na litr.
- **Sladká:** jedná se o víno, které má dle legislativních předpisů zbytkový cukr nejméně ve výši 45 g na litr.

Rozdělení šumivých vín dle kategorie (Rozdělení vín v ČR, 2017):

Šumivá vína vznikají buď prvotním nebo druhotným kvašením hroznového moštu. Vyznačují se charakteristickým únikem oxidu uhličitého, který vznikl při kvašení. Vzniklý přetlak musí v uzavřené nádobě nebo lahvi při 20 °C vykazovat nejméně 3 bary.

- **Jakostní šumivé víno – sekt:** k výrobě se využívají hrozny odpovídající kvality jakostního vína nebo je možná výroba z jakostního vína. Víno musí splňovat požadavky Evropských společenství a je zaříděno jako jakostní.
- **Jakostní šumivé víno stanovené oblasti – sekt s.o.:** k výrobě je možné využít hrozny sklizené ve stejné vinařské oblasti a z vinic vhodných pro jakostní víno. Víno je nutné vyrobit ve stejné oblasti jako bylo sklizené. Víno musí splňovat požadavky Evropských společenství a je zaříděno dle SZPI v dané kategorii.
- **Pěstitelský sekt:** jedná se o šumivé víno, které bylo zaříděno SZPI v této kategorii. Musí splňovat podmínky jako například, že se výroba uskutečnila u pěstitele, jehož hrozny byly k výrobě sektu vhodné.
- **Aromatické jakostní šumivé víno:** při výrobě se využívá pouze prvotní kvašení z kupáže dle daných předpisů. Víno musí splňovat požadavky na jakost.
- **Aromatické jakostní šumivé víno stanovené oblasti – sekt s.o.:** k výrobě byly použity hrozny sklizené ze stejné vinařské oblasti z vinic vhodných pro jakostní víno a výroba proběhla v té samé oblasti kde byly hrozny sklizeny a nebyl zde překročen nejvyšší hektarový výnos. Víno musí splňovat požadavky na jakost a bylo zaříděno SZPI v této kategorii. Při výrobě probíhá pouze prvotní kvašení kupáže z uvedených odrůd. Šumivé víno, které tyto požadavky splňuje je označeno názvem vinařské oblasti, v níž bylo vyrobeno.

Rozdělení perlivých vín dle kategorie (Rozdělení vín v ČR, 2017):

Perlivé víno: vyrábí se ze stolního nebo jakostního vína s.o. z produktů vhodných k získání stolního či jakostního vína s.o., které musí vykazovat: celkový obsah alkoholu minimálně 9 % obj., skutečný obsah alkoholu minimálně 7 % obj., přetlak způsobený endogenním oxidem uhličitým v uzavřené láhvi při 20 °C musí mít minimálně 1 bar a maximálně 2,5 baru a tento typ vín může být plněn do nádob s maximálním objemem 60 l.

Perlivé víno dosycené oxidem uhličitým: vyrábí se ze stolního nebo jakostního vína s.o. z produktů vhodných k získání stolního či jakostního vína s.o., které musí vykazovat: celkový obsah alkoholu minimálně 9 % obj., skutečný obsah alkoholu minimálně 7 % obj., přetlak způsobený zcela nebo částečně oxidem uhličitým v uzavřené láhvi při 20 °C, který musí mít minimálně 1 bar a maximálně 2,5 baru a tento typ vín může být plněn do nádob s maximálním objemem 60 l. **Jakostní perlivé víno:** vyrábí se z hroznů sklizených ve stejné vinařské oblasti z vinic vhodných pro jakostní víno této oblasti. Výroba vína musí proběhnout ve stejné oblasti jako proběhla sklizeň hroznů a nebyl zde překročen nejvyšší

hektarový výnos. Víno musí splňovat požadavky na jakost a je zaříděno dle SZPI v této kategorii. Na etiketě je poté uveden název vinařské oblasti.

Rozdělení šumivých vín podle obsahu cukru (Rozdělení vín v ČR, 2017):

- Brut nature: obsah cukru je nižší než 3 g na 1 litr, tento údaj je možné použít pouze na produkty, u kterých po druhotném kvašení nebyl dodán žádný cukr
- Extra brut: obsah cukru se pohybuje mezi 0 a 6 g na 1 litr
- Brut: obsah cukru je nižší než 12 g na 1 litr
- Extra dry: obsah cukru se pohybuje mezi 12 a 17 g na 1 litr
- Sec: obsah cukru se pohybuje mezi 17 a 32 g na 1 litr
- Demi-sec: obsah cukru se pohybuje mezi 32 a 50 g na 1 litr
- Doux: obsah cukru je vyšší než 50 g na 1 litr

Likérové víno je označováno jako výrobek obsahující 15–22 % obj. alkoholu a celkový obsah alkoholu je nejméně 17,5 % obj. Vyrábí se z částečně zkvašeného hroznového moštu anebo z vína s přídavkem destilátu, případně z produktů révy vinné a zahuštěného hroznového moštu. **Jakostní likérové víno** se vyrábí se z hroznů sklizených ve stejné vinařské oblasti na vinici vhodné pro jakostní víno. Musí být vyrobené ve stejné vinařské oblasti, ve které byly hrozny sklizeny a nesmí být překročen nejvyšší hektarový výnos. Víno musí splňovat všechny požadavky na jakost a být zaříděno dle SZPI v dané kategorii. (Rozdělení vín v ČR, 2017)

Vína originální certifikace (VOC) vína této kategorie nepodléhají státnímu zařídování, ale musí splňovat základní požadavky jakostního vína. Zařídování těchto vín provádí sdružení vinařů a vinař, který víno vyrábí musí být členem tohoto sdružení. Právo udělovat certifikaci VOC zasvěcuje Ministerstvo zemědělství za přísných podmínek. Vína originální certifikace se vyrábí z několika odrůd typických pro danou oblast a podobného charakteru. (Rozdělení vín v ČR, 2017)

Způsob výroby vína (Rozdělení vín v ČR, 2017):

- Reduktivní způsob
- Oxidativní způsob
- Karbonický způsob

Rozdělení podle stáří vín (Rozdělení vín v ČR, 2017):

- Mladá vína

- Zralá vína
- Archivní vína

Rozdělení vín podle smyslových vjemů (Rozdělení vín v ČR, 2017):

- Zrak: bílé, červené, růžové
- Čich: voňavé, páchnoucí, neutrální
- Chuť: suché až sladké, fádňí až kyselé

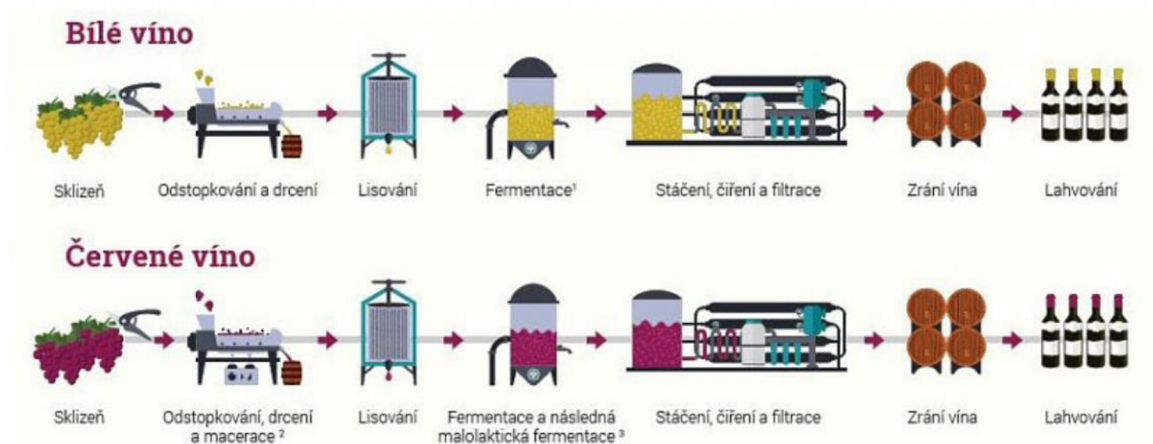
3.3.2 Výroba a zpracování vína

Celá práce začíná na vinici při **sklizení hroznů**. Bez perfektních a zdravých hroznů nikdy nepřipravíme výjimečné víno. Je tedy nesmírně důležité, aby byly hrozny před sklizení dostatečně zralé a zdravé. **Odstopkování a drcení** je velmi důležitá část výroby vína. Oddělují se nechtěné části jako stopka hroznu, aby se nelouhovaly ve víně a bobule se rozdrtí, aby se lépe lisovaly a kvasily. Je však potřeba dávat pozor, aby se nenarušily pečičky z bobulí, které by poté mohly vínu dodat hořké látky. **Macerace** neboli nakvášení bobulí, z nichž se do moštu uvolňují obsažené látky (barviva, třísloviny apod.). U bílých vín trvá macerace několik hodin maximálně dní, zatímco u červených vín jsou to týdny. Macerace růžových vín trvá pouze několik hodin. Délka macerace ovlivňuje jednak barvu vína, ale také jeho aroma a schopnost archivace. Moderní způsob macerace je tzv. kryomacerace, která probíhá při velmi nízkých teplotách (okolo 4 °C). Jelikož macerace probíhá při takto nízkých teplotách, je možné, aby probíhala déle, aniž by začal proces kvašení. **Kvašení (fermentace)** je proces kdy se přeměňují kvasinky cukru na alkohol a oxid uhličitý. Je velice důležité při tomto kroku výroby hlídat teplotu, jelikož ta má vliv na aktivitu kvasinek. Vyšší teplota prospívá kvasinkám více, nicméně to nemusí být vždy žádoucí. Při odlišných teplotách se ve víně objevují různé druhy aromatických látek. Důležitý je také výběr kvasinek, ty mohou být buď přírodní, které jsou na hroznech anebo umělé, ty však mohou změnit charakter vína. **Malolaktická fermentace** se používá při výrobě červených vín. Malolaktická fermentace neboli jablečno-mléčná fermentace je proces při kterém se kyselina jablečná přeměňuje na jemnější kyselinu mléčnou. **Školení vína** zahrnuje všechny zbývající procesy od ukončení fermentace až po lahvování. Nejdůležitějšími procesy jsou: stáčení, číření, filtrace a zrání vína. Při **stáčení vína** se odděluje víno od mrtvých kvasinek, které jsou na dně kvasné nádoby. Tyto kvasinky mohou víno negativně ovlivnit a hrozí zde vznik sirky. **Číření** vína spočívá ve srážení nečistot a jejich usazování na dně nádoby. Tyto látky si samovolně nesesedají, a proto je nutné použít čířidla. Na ta se pomocí opačného elektrického

náboje nečistoty nalepí. **Filtrace** se používá k zachycení nechtěných pevných částic ve víně. Víno se tedy nechá protéct přes flitr a nechtěné částičky se zachytí. **Zrání vína** podle zamýšleného charakteru vína se nechává zrát buď kratší nebo delší dobu, v sudu či tanku, případně lze využít i sudy barrique (dubové sudy). V obecném měřítku lze však říct, že červená vína zrají delší dobu. Při zrání vína se dotváří jeho charakter, nicméně již před začátkem výroby, by měl mít vinař promyšlené veškeré kroky, tedy především délku a způsob zrání vína. **Lahvování** je posledním krokem výroby vína. Záleží hlavně na volbě vhodného uzávěru. Podle toho, zda je víno určeno k rychlé spotřebě nebo na dlouhodobější archivaci, musí vinař případně zvolit vhodnou alternativu. Na přiloženém **obrázku 2** je názorně zobrazena výroba jak bílého, tak červeného vína. (Výroba vína krok za krokem, 2016)

Obecně platí, že bílá vína vyrábíme z bílých nebo modrých moštových odrůd. Bílá vína vyrobená z modrých moštových odrůd označujeme klarety. Pro šumivá vína používáme název Blanc de noir, nicméně s tímto názvem se můžeme setkat i u tichých vín. Červená vína se vyrábí výhradně z modrých moštových odrůd a je možné při výrobě použít jednu či více odrůd dohromady (toto je možné využít i u jiných vín, nicméně pro červená vína je toto typičtější). Při míchání různých odrůd vinné révy se při správné výrobě dá docílit vyšší kvality vína a zajímavé chuti. Vína obsahující více odrůd mohou být označena jako jedno odrůdová, jelikož zákon dovoluje použití až 15 % jiné odrůdy, bez jejího uvedení na etiketě. U červených vín se typicky často upravuje barva vína, tak aby byla líbivější na pohled. **Růžová vína se většinou** vyrábí z modrých moštových odrůd, které se nechají pouze krátce macerovat. Toto je metoda částečné macerace, dále je možné použít metodu scelování červených a šumivých bílých vín. (Výroba vína krok za krokem, 2016)

Obrázek 2: Výroba vína

Zdroj: Vínovníci spolek milovníků vína, 2016

3.3.3 Choroby révy vinné

Ochrana proti různým druhům chorob je základ pro produkci kvalitních hroznů. U révy vinné rozlišujeme několik druhů chorob: virové choroby, bakteriální, fytoplazmózy a houbové choroby. Současné vinohradnictví jde cestou ekologického hospodaření, což znamená snižování aplikace pesticidů. Místo nich se využívají nejrůznější způsoby prognózy a signalizace chorob, které na základě informací i biologie patogenu, vývojového stádia révy a dalších ukazatelů, pomohou určit vhodný termín provedení zásahu přímé ochrany. Přímá ochrana představuje aplikaci pesticidů, nicméně je možné rovněž využít některé pomocné látky. Naopak nepřímá ochrana představuje agrotechniku révy vinné. Na základě informací o lokalitě a jednotlivých rozdílech citlivosti na výskyt chorob či škůdců, můžeme přizpůsobit vhodný výběr odrůdy, který nebude tolik náchylný. Současně důležitým prostředkem nepřímé ochrany jsou kvalitně a ve vhodnou dobu provedené zelené práce. (Pavloušek, 2017)

Virové choroby: Původcem jsou viry nebo mikroskopické organismy, které lze spatřit pouze přes elektronový mikroskop. Viry se mohou přenášet jednak pomocí vektorů, nejčastěji se jedná o hád'átka žijící v půdě nebo při roubování, a to v případě, že je podnož nebo roub infikovaný. Virové choroby mohou dlouhodobě oslabovat růst vinné révy, a to má za následek nižší výnos, horší kvalitu hroznů a snížení životnosti výsadby. Jediný způsob, jak se těmto chorobám vyhnout je důkladná příprava půdy před výsadbou a pečlivý výběr vhodného výsadbového materiálu. (Pavloušek, 2017)

Bakteriální choroby: Původcem jsou bakterie, proti kterým neexistuje možnost přímé ochrany. Důležité tedy je se zaměřit na výběr kvalitního výsadbového materiálu, důslednou

zdravotní selekci a kvalitní agrotechniku vinice. Nevýznamnější bakteriální chorobou révy vinné v oblasti střední Evropy je bakteriální nádorovitost, která může způsobit i výrazné poškození větších ploch vinic. Intenzita poškození závisí na intenzitě napadení. Postupem času dochází k oslabení růstu, nedostatku živin a zhoršení kvality hroznů. Jak již bylo zmíněno, proti tomuto patogenu není možné využít přímou ochranu a je tedy nutné dbát na prvky nepřímé ochrany. Silně napadené keře je nutné vykopat a spálit. (Pavloušek, 2017)

Fytoplazmózy: Jedná se o podobný typ chorob jako bakterie. K jejich rozšíření dochází v průběhu vegetačního období, zejména živočišnými vektory. Nejvýznamnější fytoplazmou u révy vinné je v posledních letech stolbur. Příznaky této choroby můžeme u révy objevit na listech, hroznech nebo letorostech. U modrých odrůd napadené listy můžeme poznat pomocí červeného zabarvení, které je jasně oddělené od zeleného. U bílých odrůd listy žloutnou a zabarvení je oddělené od zeleného listovou žilnatinou. Napadené letorosty velmi často vůbec nedřevnatí a hrozny z těchto keřů nejsou vhodné ke zpracování. Veškeré napadené keře je nutné odstranit a spálit. (Pavloušek, 2017)

Houbové choroby: Mezi nejškodlivější choroby révy vinné spadají také houbové choroby. Nejvýznamnějšími zástupci této choroby jsou: plíseň révy, padlí révy, šedá hniloba révy vinné a komplexní houbové choroba ESCA. Ochranou proti těmto chorobám představuje přímá a nepřímá ochrana. Kombinace obou těchto ochran umožní snížení použití fungicidů a směřování k ekologizaci pěstování. (Pavloušek, 2017)

Plíseň révy: Původce této choroby přezimuje trvalými sporami v půdě a opadaném listí. Začátkem jara, ve chvíli, kdy se půda začne oteplovat a je dostatek srážek, spory začnou klíčit a poté může dojít k primární infekci. Důležitá je účinná a dostatečná ochrana proti primární infekci, která může zajistit případný menší rozvoj sekundární infekce, která výrazně napadá listy, květenství i hrozny. (Pavloušek, 2017)

Padlí révy: Jedná se o houbovou chorobu, která se nejvíce rozšiřuje za teplého suchého počasí a může přezimovat jako podhoubí v pupenech révy. Tento patogen nesnáší vodu a vyžaduje spíše vysokou vlhkost vzduchu. U této choroby je žádoucí ochrana především květenství a hroznů. V případě velmi vysokých teplot (nad 30 °C) se však jeho vývoj zpomaluje a možnost infekce se snižuje. V tomto případě je velmi důležitá nepřímá ochrana, konkrétně zelené práce – odlistění či provzdušnění hroznů pomocí vylamování zálistků může zamezit rozvoj houby. Dále je možné jako ochranu proti této chorobě použít přípravky na bázi síry v první polovině vegetace. (Pavloušek, 2017)

Šedá hniloba révy vinné: Tato houba napadá jak listy, květenství, letorosty tak hrozny. Nejznatelněji bývá poškozená kvalita hroznů. Z hlediska vývoje houby je podstatné napadení květenství, odumřelé zbytky květů zůstávají na bobulích a po fenofázi uzavírání hroznů mohou zůstat uvnitř, což může mít za následek celkové zničení hroznů. (Pavloušek, 2017)

ESCA: Jedná se o kombinaci několika druhů houbových patogenů. Většinou se objevují pouze na jednotlivých keřích, případně jen na jejich části. ESCA může mít dvě formy: akutní a chronickou. Akutní forma způsobuje odumření celého keře – uschnutí listové plochy, vadnutí hroznů a usychání letorostů. K této formě může na vinici dojít především v letním období. Chronická forma se projevuje příznaky na listech či hroznech. Bývají napadené pouze jednotlivé letorosty, takže keře mohou přežívat i několik let, nicméně u keřů napadených touto formou patogenu dochází k postupnému poklesu výnosu ze sklizně. Jako prevence je důležitá eliminace velkých řezných ran při zapěstování tvaru a volbě způsobu řezu. Velké řezné rány je třeba ošetřovat latexem nebo stromovým balzámem. (Pavloušek, 2017)

3.4 Segmentace spotřebitele v oblasti vína

V roce 2016 provedl Vinařský fond rozsáhlou studii na téma „Vino a český spotřebitel“. Cílem tohoto kvantitativního výzkumu bylo pomoci moravským a českým vinohradníkům a vinařům s marketingem a celkově prodejem jejich vína. Na základě výsledků výzkumu bylo rozpoznáno celkem sedm segmentů spotřebitelů: Znalci, Fandové, Příležitostní se vztahem k tuzemským vínům, Mladší příznivkyňe vína, Pravidelní domácí konzumenti, Nenároční s vlažným vztahem k vínu a Situační konzumenti (Průša, 2019).

Znalci: Jedná se o skupinu, která má pravděpodobně největší podíl na konzumaci vína v rámci českého národa. Tito spotřebitelé mají velmi dobré znalosti o víně a rádi se o něm dozví i nové věci. Lidé, kteří spadají do této skupiny si rádi připlatí a dopřejí si konzumaci dražšího i kvalitnější vína a zásadně preferují lokální produkty, tedy česká a moravská vína. **Fandové:** Do této skupiny spadají velmi společenší a extrovertně založení jedinci, kteří se dobře orientují ve víně a svoji osobnost prezentují i skrze nákup a spotřebu vína. Tento segment spotřebitelů preferuje domácí vína oproti zahraničním, nicméně ve srovnání s ostatními skupinami mají v oblibě i vína zahraniční. **Příležitostní se vztahem k tuzemským vínům:** Spotřebitelé z této skupiny lze popsat jako neběžné konzumenty vína se sklonem preference spíše lokálních vín. Lidé, kteří se řadí do tohoto segmentu nepijí víno příliš často,

spíše příležitostně či několikrát do měsíce a nejsou pro ně z hlediska nákupu vína podstatné určité kvalitativní faktory jako např.: značka, vinařství či vinařská oblast/podoblast. **Mladší příznivkyně vína:** V tomto segmentu převažují ženy, které nemají příliš velké znalosti v oblasti vína a nakupují víno spíše na základě přijatelnosti ceny a kvantity. Převážná část této skupiny pije víno pravidelně, tedy minimálně jednou týdně. Této skupině spotřebitelů příliš nezáleží na původu vína a současně je nezajímají ani jiné kvalitativní faktory. **Pravidelní domácí konzumenti:** Podobně jako tomu bylo u skupiny mladší příznivkyně vína se zde jedná o nadprůměrné konzumenty vína. Tento segment pije víno pravidelně, alespoň jednou týdně a zaměřují se spíše na levnější vína. Pravidelní domácí konzumenti nemají preferované značky vín, vinařství ani oblast, ze které víno pochází, nicméně většina konzumentů z tohoto segmentu preferuje tuzemská vína. **Nenároční s vlažným vztahem k vínu:** Jedná se o segment spotřebitelů, převážně mužů, které víno příliš neinteresuje a pijí ho relativně málo a nechtějí za něj utratit moc peněz. Tato skupina sice preferuje tuzemská vína, nicméně nepijí ho často spíše příležitostně a nezajímají je žádné kvalitativní faktory. **Situační konzumenti:** Do této skupiny spotřebitelů se řadí převážně muži, kteří nepijí víno často – většina konzumentů z této skupiny pije víno méně než jednou měsíčně. Spotřebitelé, kteří spadají do této skupiny konzumují víno pouze ve výjimečných situacích. Nezajímají je žádné kvalitativní faktory vína a neutrácejí za víno téměř žádné peníze (Pruša, 2019).

3.5 Vinařský zákon a právní legislativa

3.5.1 Vinařský zákon

Dne 01.04.2017 vyšla v platnost novela vinařského zákona, která upravovala do té doby platný zákon o vinařství a vinohradnictví platný od 28.05.2004 (Vinařský zákon, 2017).

- Zákon č. 26/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o vinohradnictví a vinařství), ve znění pozdějších předpisů (Rozdělení vín v ČR, 2017).

Vinohradnická část této novely zákona se zabývá zejména úpravami týkající se výsadby révy vinné, klučení vinic a registraci vinic. Vinařská část novely zákona se poté zaměřuje na úpravu a způsob výroby, distribuci vína a povinnosti výrobců a příjemců vína. Povinnosti vyplývající z novely tohoto zákona je třeba plnit od nabytí účinnosti této novely, tedy od 01.04.2017 (Vinařský zákon, 2017).

3.5.2 Změny ve vinařském zákoně

Novela vinařského zákona rozdělila vinaře v České republice na dvě skupiny, přičemž jedni novelu zákona přijali pozitivně a uvítali ji a druzí k ní mají stále výhrady, a to především z důvodu vyšší byrokratické administrativní zátěže. Názor několika zástupců vinařského sektoru na novelu zákona je dále uveden v oddílu rozhovory ve vlastní části bakalářské práce.

Hlavním důvodem zavedení novely vinařského zákona bylo omezení falšování vína a potlačení černého trhu s pančovaným vínem ze zahraničí. Dle vyjádření zástupce Asociace soukromého zemědělství ČR p. Jana Stehlíka a zástupce Vinařské asociace ČR p. Jiřího Maděřiče se dlouhodobý trend na tuzemském trhu vín nijak zvlášť nezměnil, a to i přesto, že od zavedení novely poklesl dovoz vína ze zahraničí z důvodu řádné evidence. Kvalita vín v České republice se skutečně stále zlepšuje, není to však prý dáno novelou zákona, ale poctivou prací moravských a českých vinařů. Jako jeden z hlavních problémů, který novela vinařského zákona přinesla, je nadměrné administrativní zatížení vinařů a majitelů vinoték. Jako další změnu, kterou novela zákona přinesla, je prodej stáčeného vína v plastových bag-in-boxech, což nejen že přineslo zvýšení nákladů pro majitele vinoték, ale současně takto velká spotřeba plastu představuje zásadní negativní vliv na životní prostředí. Mimo výše uvedené měla novela zákona také negativní dopad na podnikatelské prostředí, a to především z důvodu zvýšení počtu pracovníků orgánu dozoru a tím pádem navýšení počtu pravidelných kontrol (ASZ – Novela vinařského zákona v ničem nesplnila očekávání, 2019).

3.5.2.1 Nejdůležitější změny v novele vinařského zákona

Enologické postupy: zásadně se zakazuje falšovat produkt a současně je zakázáno uchovávat ve vymezených prostorách látky, jejichž použití může sloužit k falšování.

Nebalené víno: příjemce nebaleného vína či moštu, hroznů nebo rmutu, musí nejpozději do 12 hodin od příjezdu vína do místa určení oznámit údaje do registru ÚKZÚZem (Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský). Nebalené víno musí zůstat uskladněno v místě určení po dobu 10 dní, následně v případě, že v této lhůtě odebere SZPI kontrolní vzorek musí zůstat víno uskladněno do sdělení výsledku rozboru. Ze zákona se musí nebalené víno pro jeho další prodej spotřebitelům zabalit do obalu pro spotřebitele a následně prodávat jako balené (Bag in Box, sklo, PET láhev apod.) nebo ho prodávat formou čepovaného a

rozlévaného vína. **Označování:** všechna vína kategorie CHOP a CHZO musí být označena jednotným logem v podobě kalichu s národními barvami. Tento logotyp vychází ze známého loga Vína z Moravy, Vína z Čech. **Sudová, čepovaná či rozlévaná vína:** v místě prodeje vína musí být viditelně zpřístupněné a snadno čitelné údaje o druhu produktu, CHOP/CHZO, obsahu alkoholu, zbytkového cukru, stáčírny, provenienci a šarži. **Pravidla pro prodej formou sudového vína:** sudové víno se bude moci prodávat za rovných stanovených podmínek ať se jedná o domácí či zahraniční víno. V případě prodeje nebaleného vína formou sudového vína může prodávat výrobce-vinaři či příjemce nebaleného vína, nicméně prodej sudového vína je možný pouze v provozovně výrobce nebo příjemce. Současně před zahájením prodeje formou sudového vína je zapotřebí kontaktovat ÚKZÚZ a nahlásit registraci provozovny ve které se bude tato forma prodeje realizovat. Vinaři vyrábějící víno určené pro prodej formou sudového vína nebudou mít pro prodej ve svých provozovnách žádné omezení, pouze musí nahlásit dané provozovny na ÚKZÚZ. Je pravděpodobné, že někteří vinaři/výrobci si budou na základě právního vztahu s prodejci zřizovat „provozovny“ v prostorech jiných podnikatelů, případně se může výrobcem stát vinotéka, která si u vinaře objedná víno určené pro prodej jako sudové. Současně mají vinotéky možnost nechat u dovozce vína přivést víno ze zahraničí a stát se tak příjemcem (Novela zákona definitivně schválena, 2017).

3.5.3 Vinařská legislativa

Legislativa České republiky (Vino, 2021):

- **Zákon č. 321/2004 Sb.**, o vinohradnictví a vinařství a o změně některých souvisejících předpisů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 321/2004 Sb.“).
- **Vyhláška č. 88/2017 Sb.**, kterou se provádí některá ustanovení zákona o vinohradnictví a vinařství (dále jen „vyhláška č. 88/2017 Sb.“).
- **Vyhláška č. 254/2010 Sb.**, kterou se stanoví seznam vinařských podoblastí, vinařských obcí a viničních tratí.

Legislativa Evropské unie (The EU wine legislation, 2021):

- **Nařízení EU č. 1308/2013** – kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty, naposledy pozměněné nařízením (EU) 2021/2117
- **Nařízení EU č. 1306/2013**–o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky

- **Nařízení EU v přenesené pravomoci 2019/934** – pokud jde o vinařské oblasti, kde lze zvýšit obsah alkoholu, povolené enologické postupy a omezení vztahující se na výrobu a konzervaci výrobků z révy vinné, minimální procentní podíl alkoholu pro vedlejší produkty a jejich zneškodňování a zveřejnění spisů OIV
- **Nařízení EU v přenesené pravomoci 2019/33** – pokud jde o žádosti o ochranu označení původu, zeměpisných označení a tradičních výrazů v odvětví vína
- **Nařízení EU v přenesené pravomoci 2018/273** – pokud jde o režim povolení pro výsadbu révy, registr vinic, průvodní doklady a osvědčení, registr vstupů a výstupů, povinná prohlášení, oznámení a zveřejňování oznámených informací, příslušné kontroly a sankce
- **Nařízení EU v přenesené pravomoci 2016/1149** – pokud jde o vnitrostátní programy podpory v odvětví vína
- **Prováděcí nařízení EU 2019/935** – pokud jde o metody analýzy pro stanovení fyzikálních, chemických a organoleptických vlastností výrobků z révy vinné a oznámení rozhodnutí zemí EU týkajících se zvýšení přirozeného obsahu alkoholu
- **Prováděcí nařízení EU 2019/34**, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení EU č. 1308/2013, pokud jde o žádosti o ochranu označení původu, zeměpisných označení a tradičních výrazů v odvětví vína
- **Prováděcí nařízení EU 2018/274** – pokud jde o systém povolení pro výsadbu révy, certifikaci, registr vstupů a výstupů, povinná prohlášení a oznámení a příslušné kontroly
- **Prováděcí nařízení EU 2017/256** – kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1308/2013, pokud jde o vnitrostátní programy podpory v odvětví vína
- **Prováděcí nařízení EU 2016/1150** – kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení EU č. 1308/2013, pokud jde o vnitrostátní programy podpory

4 Vlastní práce

4.1 Vinařství a vinohradnictví České republiky

V roce 2004 po vstupu ČR do EU, stanovila Česká republika dvě hlavní vinařské pěstitelské oblasti: vinařskou oblast Morava, ve které se nachází většina vinogradů v ČR a dále pak vinařskou oblast Čechy. Obě tyto vinařské oblasti se dále dělí na vinařské podoblasti. Za vinařskou oblast Morava jsou to: Mikulovská, Slovácká, Velkopavlovická a Znojenská. Za vinařskou oblast Čechy je to podoblast Litoměřická a Mělnická. V České republice převažuje pěstování bílých odrůd révy vinné, a to především z důvodu vhodnějších klimatických podmínek pro jejich zrání. V posledních letech jsou nejpěstovanějšími bílými odrůdami vinné révy: Veltlínské zelené, Müller Thurgau, Ryzlink rýnský, Ryzlink vlašský a Rulandské šedé (Vino v Česku, 2019).

4.1.1 Pěstování révy vinné

Osázená plocha vinic v České republice meziročně klesla o zhruba 1,5 %. V roce 2020 bylo vysázeno o 120,73 ha méně než v roce 2019 (Situční a výhledová zpráva, 2021).

Příložená **tabulka 2** nám zobrazuje osázenou plochu vinic a meziroční tempo růstu mezi roky 2004–2020, přičemž mezi tímto časovým úsekem kleslo průměrné tempo růstu o zhruba 0,2 %.

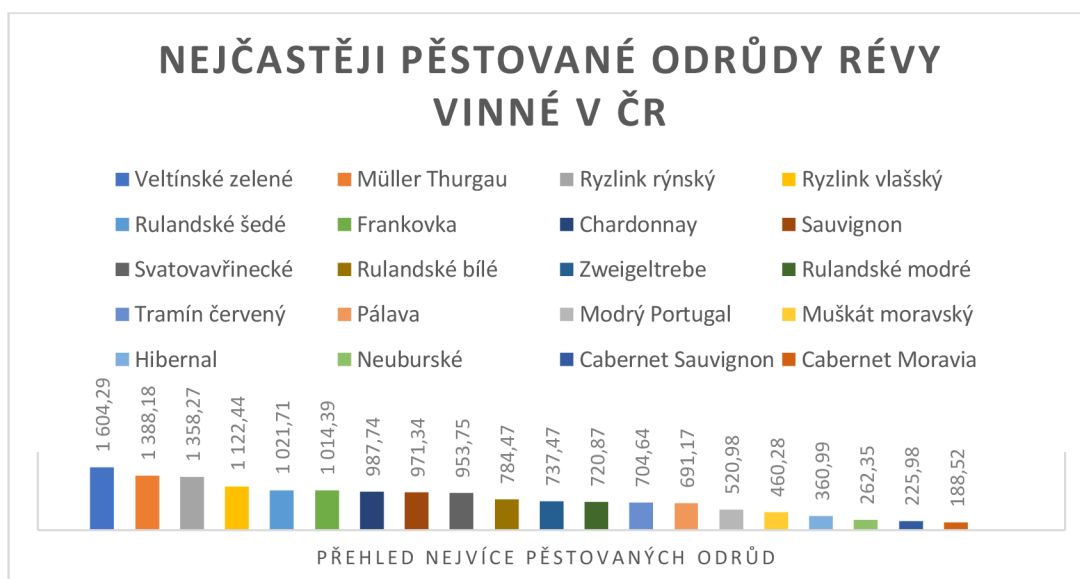
Tabulka 2: Tempo růstu viničních ploch v období 2004-2020

Rok	Osázená plocha vinic	Průměrné tempo růstu
2004	18 563,71	
2005	18 511,82	-0,28 %
2006	18 161,75	-1,89 %
2007	17 668,86	-2,71 %
2008	17 405,88	-1,49 %
2009	17 357,61	-0,28 %
2010	17 197,73	-0,92 %
2011	17 197,73	0,00 %
2012	17 311,80	0,66 %
2013	17 460,91	0,86 %
2014	17 609,54	0,85 %
2015	17 675,95	0,38 %
2016	17 737,12	0,35 %
2017	17 903,30	0,94 %
2018	18 067,93	0,92 %
2019	18 189,22	0,67 %
2020	17 924,90	-1,45 %

Zdroj: vlastní zpracování, MZe ČR – Situční a výhledová zpráva 2021

V roce 2020 činila souhrnná plocha viničních celků 17 924,90 ha a zaregistrováno bylo celkem 14,6 tis. pěstitelů. **Graf 2** označuje nejčastěji pěstované odrůdy vinné révy v roce 2020, přičemž za tento rok jsou nejvíce pěstované odrůdy: Veltlínské zelené, Müller Thurgau, Ryzlink rýnský, Ryzlink vlašský, Rulandské šedé a Frankovka. Všechny tyto odrůdy zaujímají v České republice více jak 1000 ha vinic (Situční a výhledová zpráva, 2021).

Graf 2: Nejčastěji pěstované odrůdy révy vinné 2020

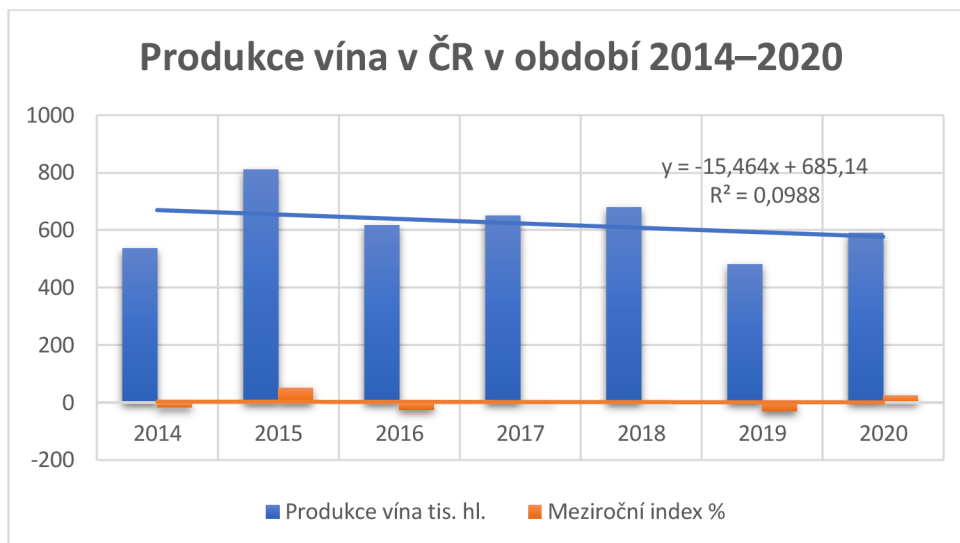

Zdroj: vlastní zpracování, MZe ČR – Situční a výhledová zpráva 2021

4.1.2 Produkce a spotřeba vína v ČR

V níže uvedeném **grafu 3** je za pomoci lineární trendové funkce zaznamenána průměrná roční produkce vína, počítaná v tis. hl. za období 2014-2020. Průměrná produkce za uvedené období je 623,29 tis. hl. vína a meziroční index stoupl na 2 %. V porovnání s uplynulým rokem vzrostla meziročně produkce vína o zhruba 23 % na 590 tis. hl. Nejvyšší produkce vína za sledované období byla v roce 2015 kdy tuzemská produkce dosahovala 810 tis. hl. což je o 27 % více než za rok 2020. Sledované období je vždy počítáno na jeden vinařský rok tedy od 1.8. do 31.7. daného roku.

Graf 3: Produkce vína v ČR v období 2014-2020

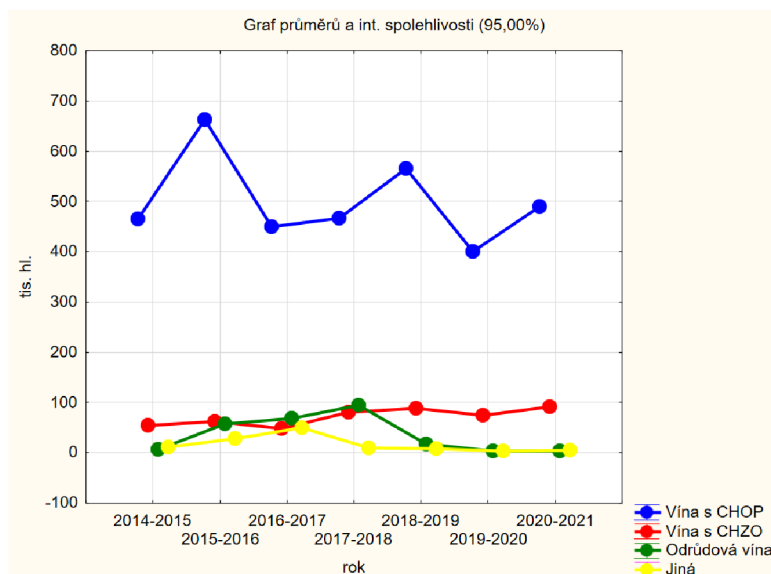

Zdroj: vlastní zpracování, MZe ČR – Situační a výhledová zpráva 2021

V České republice silně převažuje výroba vín s označením CHOP, která zahrnuje všechna vína s chráněným označením původu. Další kategorií jsou vína s CHZO, toto označení mají všechna vína s chráněným zeměpisným označením. Rozdělení stanovuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty. Vína z kategorie CHOP a CHZO mohou být dle nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/33, označována tradičními výrazy jako např.: archivní víno, burčák, jakostní víno, jakostní víno odrůdové, jakostní víno s přívlastkem, klaret, panenské víno, pozdní sběr, víno originální certifikace, víno s přívlastkem, zemské víno a další (Situační a výhledová zpráva, 2021).

Na **grafu 4** je pomocí programu STATISTICA graficky znázorněna průměrná produkce vína dle kategorie, počítána v tis. hl. v období 2014-2021, přičemž v roce 2020-2021 je vidět postupně rostoucí trend oproti roku 2019-2020, a to ve všech kategoriích.

Graf 4: Produkce vína dle kategorie za období 2014/2015–2020/2021

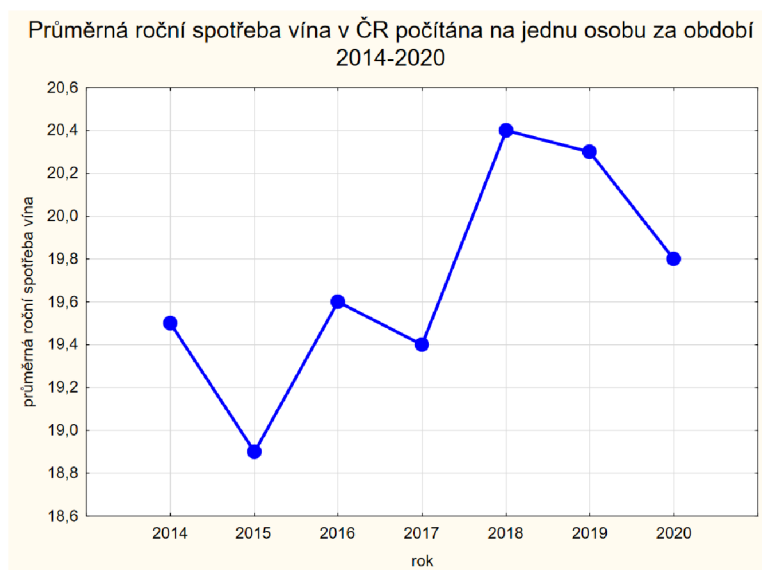

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA, MZe ČR – Situační a výhledová zpráva 2021

Roční spotřeba vína počítána na 1 obyvatele se za posledních 6 let pohybuje okolo 19,7 l. Meziročně (2019-2020) se spotřeba vína snížila z 20,3 l na osobu na 19,8 l. **Graf 5** zobrazuje průměrnou roční spotřebu vína na osobu v období 2014-2020, přičemž největší průměrná spotřeba vína na osobu byla zjištěna za rok 2018 a 2019. Je pravděpodobné, že jistý podíl na vyšší spotřebě vína v posledních letech může mít i pandemie koronaviru.

Nejvyšší průměrnou roční spotřebu vína na osobu mají Francie, USA, Itálie, Německo a Velká Británie. Celosvětová spotřeba vína byla zhruba 260 mil. hl. což je nejnižší zjištěná hodnota od roku 2002 (Kde se vypije nejvíce vína, 2022).

Graf 5: Průměrná spotřeba vína na 1 osobu/1 rok

Zdroj: Vlastní zpracování v programu STATISTICA, ČSÚ

V **tabulce 3** je znázorněno porovnání průměrné roční spotřeby vína v České republice ve srovnání se seznamem deseti zemí s nejvyšší průměrnou spotřebou vína za rok 2020. Rozdíl mezi Českou republikou a ostatními státy je opravdu znatelný a řadí spíše k nižšímu průměru co se spotřeby vína na celou zemi týče (Situační a výhledová zpráva, 2021).

Tabulka 3: Porovnání roční spotřeby vína v ČR a zemí s nejvyšší roční spotřebou

Země	MJ	Spotřeba vína za rok 2020
USA	mil. hl.	33, 1
Francie	mil. hl.	25, 2
Itálie	mil. hl.	24, 2
Německo	mil. hl.	19, 8
Velká Británie	mil. hl.	13, 4
Španělsko	mil. hl.	10, 5
Čína	mil. hl.	10, 5
Rusko	mil. hl.	10, 5
Argentina	mil. hl.	8, 4
Austrálie	mil. hl.	5, 9
Česká republika	mil. hl.	2, 17

Zdroj: vlastní zpracování, MZe ČR – Situační a výhledová zpráva 2021

4.1.3 Dovoz/vývoz vína

Tabulka 4 zobrazuje bilanci výroby a spotřeby vína za jednotlivé vinařské roky. Prvním ukazatelem je počáteční stav k začátku vinařského roku, tedy 1.8. Poté jsou zde zobrazeny ukazatele množství vyrobeného domácího vína/moštu, import/export a celková spotřeba vína. Je patrné, že Česká republika není schopná vyprodukovat takové množství vína, které by pokrylo jeho poptávku, a proto je silně závislá na dovozu vína z členských či nečlenských zemí EU. Tuto domněnku současně potvrzuje i níže uvedená soběstačnost České republiky na domácí produkci vína vyjádřenou v %, která má přetrvávající klesající trend (Situační a výhledová zpráva, 2021).

Tabulka 4: Bilance výroby a spotřeby vína dle vinařského roku

Ukazatel	MJ	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
Počáteční zásoba k 1.8.	tis. hl	906	1009	1033	1115	1277
Domácí výroba vína a moštu	tis. hl	819	686	653	691	492
Dovoz	tis. hl	1 637	1 680	1 627	1 562	1 742
Spotřeba	tis. hl	2 236	2 231	2 094	1 992	2 174
Vývoz	tis. hl	117	111	104	100	114
Konečná zásoba	tis. hl	1 009	1 033	1 115	1 277	1 222
Soběstačnost	%	36,63	30,74	31,18	34,71	22,63

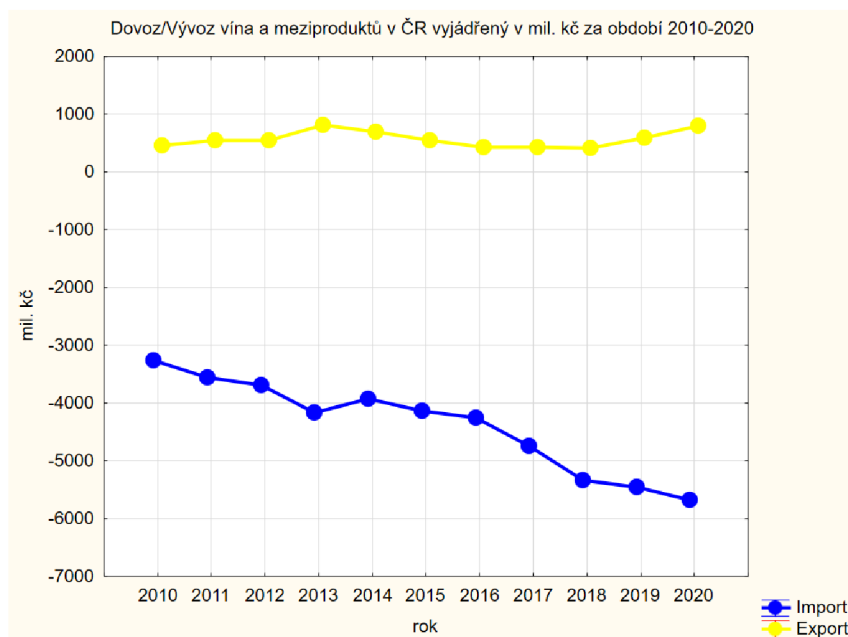
Zdroj: vlastní zpracování dle MZe ČR – Situační a výhledová zpráva 2021

Za rok 2020 bylo do ČR dovezeno přibližně 83 % vína pocházející z členských států EU. Ve finančním vyjádření to činilo téměř 86 % z celkové částky, kterou Česká republika vynaložila na dovoz vín. Dovážená vína pocházejí především z Maďarska, Itálie, Slovenska, Španělska a Německa. Z nečlenských zemí jsou pak největšími dodavateli Moldavsko a Chile (Zahraniční obchod s vínem, 2021).

V níže uvedeném **grafu 6** je za pomoci programu STATISTICA graficky vyjádřen import a export vína a meziproduktů v milionech Kč. Z grafu je patrné, že dovoz i vývoz má zvyšující trend, přičemž vysoký dovoz vína je způsoben nedostatečnou soběstačností České republiky s produkcí.

V roce 2020 došlo ke zvýšení dovozu vín o 100 tis. hl a v roce 2019 o 50 tis. hl. Ve finančním vyjádření činil tento nárůst 240 milionů a v součtu za rok 2020 to činilo celkem 5,68 mld. korun což je za sledované období 2010–2020 nejvyšší částka. Export vína z ČR se meziročně snížil o 23 %, nicméně i přes tuto skutečnost jsme utržili o 216 mil. Kč více než v předešlém roce (Zahraniční obchod s vínem, 2021).

Graf 6: Import/Export vína a meziproduktů

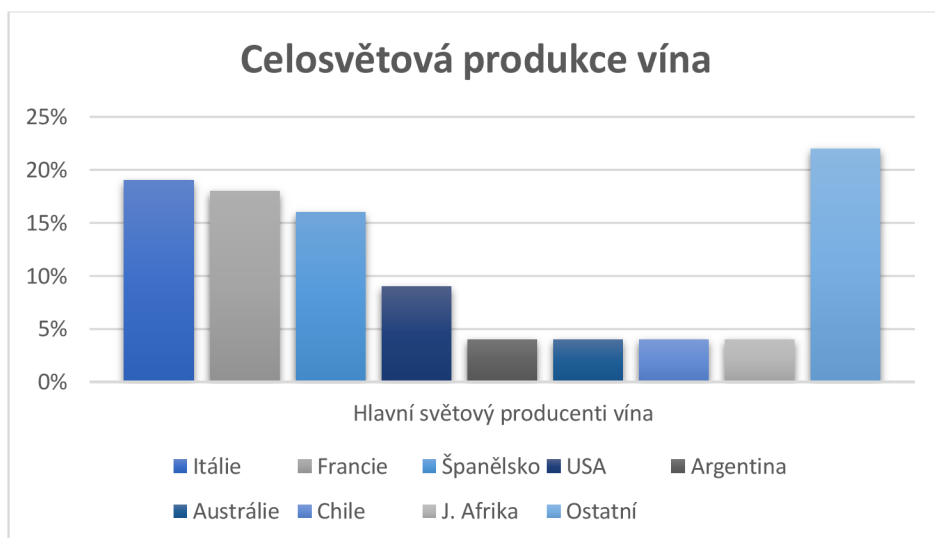

Zdroj: Vlastní zpracování v programu STATISTICA, SVCR – Zahraniční obchod s vínem, 2021

4.2 Vinařství a vinohradnictví ve světě

Celosvětová produkce vína byla v roce 2020 odhadována přibližně na 260 mil. hl. Produkce hlavních tří zástupců EU (Itálie, Francie a Španělska) představují polovinu světové produkce vína. **Graf 7** nám vyobrazuje hlavní producenty vína ve světě, přičemž jak již bylo zmíněno první tři příčky zaujímají země EU. Světová spotřeba vína se za rok 2020 odhaduje na 234 mil. hl., což je o 3 % méně než v roce 2019 a současně se jedná o nejnižší zjištěnou spotřebu od roku 2002 (Situační a výhledová zpráva, 2021).

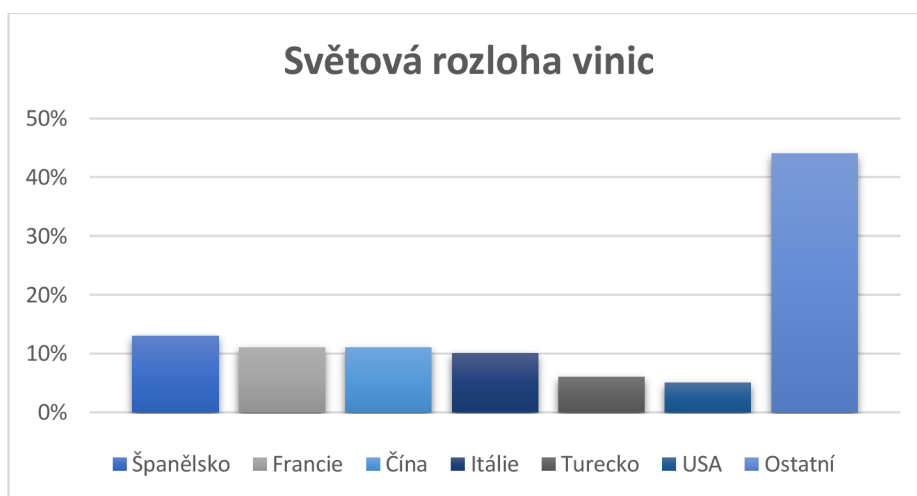
Graf 7: Celosvětová produkce vína

Zdroj: vlastní zpracování, MZe ČR – Situační a výhledová zpráva 2021

Celosvětová rozloha vinic zaujímala v roce 2020 zhruba 7,3 mil. ha. Z této plochy spadá dlouhodobě 3,2 mil. ha státům EU. Do této plochy spadá pěstování všech vinařských produktů, čerstvých hroznů, rozinek apod. Šest zemí světa dohromady zaujímá až 56 % celkové viniční plochy, z toho ve třech případech se jedná o země EU. **Graf 8** nám těchto šest zemí zobrazuje, přičemž největší rozlohu vinic zaujímá Španělsko, přibližně ze 13 % celosvětové rozlohy vinic. Za ním následuje Francie a Čína po 11 %, dále Itálie s 10 %, Turecko se 6 % a USA, které zaujímá přibližně 5 % z celkové rozlohy vinic. (Situační a výhledová zpráva, 2021)

Graf 8: Světová rozloha vinic

Zdroj: vlastní zpracování, MZe ČR – Situační a výhledová zpráva 2021

4.3 Dotazníkové šetření

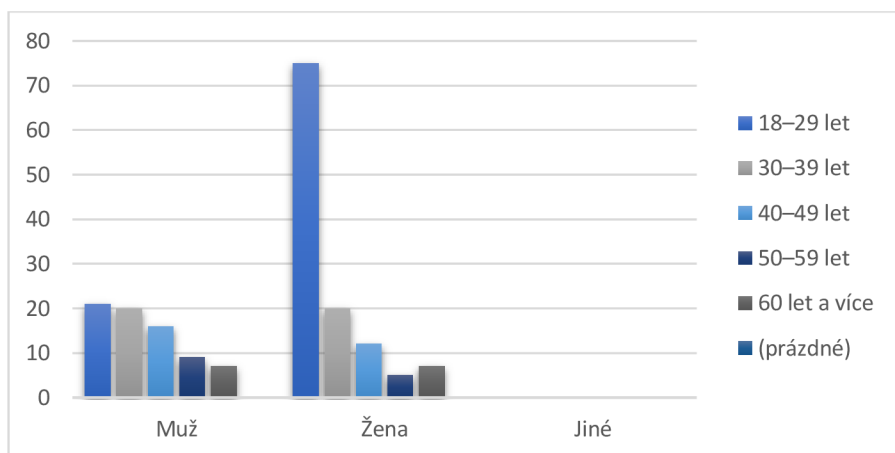
Dotazníkové šetření pro spotřebitele s názvem „VÍNO“ bylo dostupné na stránce www.surveio.com. Pro následné efektivní využití výsledků šetření, byly v dotazníku použity jak uzavřené, tak otevřené otázky a dále otázky, které byly kombinací uzavřených i otevřených odpovědí, v případě, že respondentovi nevyhovovala žádná z předem stanovených odpovědí. Dotazník obsahoval celkem 16 otázek a šetření se účastnilo 192 respondentů. Výsledky šetření byly dále využity pro návrh opatření či změn, pro další rozvoj vinařství v České republice.

4.3.1 Interpretace výsledků šetření

Dotazníku se zúčastnilo celkem 192 respondentů, přičemž 62 % z nich tvořily ženy a zbylých 38% muži. V **grafu 9** jsou respondenti rozděleni do hlavních dvou skupin, kterými jsou pohlaví a věková kategorie. Převažující věková kategorie byla 18–29 let, která tvořila přesně 50 % podíl všech responzí (96). Druhá nejpočetnější skupina respondentů spadala do

věkové kategorie 30–39 let, která zde byla zastoupena z 20,8 % (40 responzí). Poté následovala s 14,6% skupina 40–49 let, která obsahovala 28 responzí. Nejméně početné skupiny byly 50–59 let a 60 let a více, kde obě skupiny mají shodně po 7,3 % (každá skupina obsahovala 14 respondentů).

Graf 9: Věková kategorie a pohlaví respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

V rámci šetření byla zjišťována závislost mezi preferencí vína a pohlavím respondentů. V rámci zjištění závislosti/nezávislosti byl proveden Chi-kvadrát test s hladinou významnosti $\alpha=5\%$. Ve výpočtu bylo počítáno se 162 respondenty z celkem 192, kteří uvedli preferovanou barvu vína. Výpočtem bylo zjištěno, že statistická významnost p-hodnoty = 0,010. Na základě tohoto zjištění, kdy p-hodnota je nižší, než α zamítáme nulovou hypotézu a tím pádem je prokázána závislost mezi preferencí vína dle jeho barvy a pohlavím respondentů.

Chi-sq= 9,070359909

p-vaule= 0,010725 = 1,07 % < 5 % - nulovou hypotézu zamítáme, byl prokázán statistický význam mezi pohlavím respondentů a preferencí barvy vína.

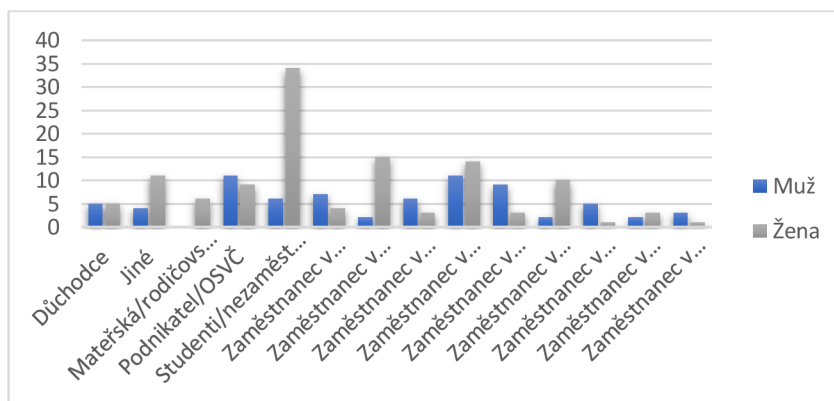
Tabulka 5: Výpočet Chí-kvadrát testu

	Bílé víno	Červené víno	Růžové víno	Celkový součet
Muž	31	21	3	55
Žena	74	19	14	107
Celkový součet	105	40	17	162
35,64815	13,58025	5,7716049		
69,35185	26,41975	11,228395		
0,60607	4,053883	1,3309632	5,99091673	
0,311531	2,083772	0,68414	3,079443179	
0,917602	6,137655	2,0151032	9,070359909	

Zdroj: vlastní zpracování

Respondenti měli dále uvést, k jaké socioprofesionální skupině se primárně řadí. V **grafu 10** můžeme vidět, že všechny přednastavené možnosti byly ze strany respondentů z určité části využity, nejvíce obsazeny byly nicméně možnosti „studenti/nezaměstnaný“ z 20,8 % (40 responzí) a dále „zaměstnanec v oboru Obchod a služby“ z 13 % (25 responzí). Nejméně zastoupeny byly obory zemědělství 2,1 % (4 responze) a zdravotnictví 2,6 % (5 responzí). Celkem 15 respondentů zvolilo možnost jiné, kde uvedly například zaměstnání ve státních službách – PČR, dále zaměstnání ve vědeckém, veterinářském či v neziskovém sektoru.

Graf 10: Rozdělení socioprofesionálních skupin

Zdroj: vlastní zpracování

V rámci šetření byla dále zjišťována závislost mezi průměrným čistým měsíčním příjmem respondentů a nejvyšší částkou, kterou jsou ochotni utratit za láhev vína. **Tabulka 6** zobrazuje základní výpočet ANOVA testu v programu excel, který byl použit pro zjištění výsledku. Výsledek testu, při kterém nedošlo k zamítnutí nulové hypotézy, nebyl prokázán statistický význam mezi částkou, kterou jsou respondenti ochotni utratit za láhev vína a jejich průměrným čistým měsíčním příjmem.

p-vaule = 0,11 = 11%

alfa = 0,05 = 5%

0,11 > 0,05 – nulovou hypotézu nezamítáme, nebyla prokázána významná závislost mezi testovanými proměnnými.

Tabulka 6: Výpočet ANOVA testu

Průměrný čistý měsíční příjem	141–210 Kč	211–280 Kč	281–350 Kč	351–500 Kč	501 Kč a více	70–140 Kč	do 69 Kč	Celkový součet
0 – 12 500	19	9	2	2	1	8	2	43
12 501 – 21 000	8	2	1	1	2	5	1	20
21 001 – 28 500	15	6	2	2	2	7	1	35
28 501 – 36 000	7	7	12	10	2	2	0	40
36 001 – 46 000	8	3	4	5	8	0	0	28
46001 a více	1	5	1	6	12	1	0	26
Celkový součet	58	32	22	26	27	23	4	192

Zdroj: vlastní zpracování

Na otázku „Jak často si dáváte sklenku (2dcl) vína“ byla nejčastěji zvolená možnost 1x – 2x týdně, tuto možnost zvolilo celkem 84 respondentů (43,8 % odpovědí). Další větší část byla tvořena respondenty, kteří vybrali možnost téměř vůbec, jedná se tedy především o respondenty, kteří pijí víno výjimečně nebo vůbec. Tuto skupinu tvořilo celkem 68 respondentů (35,4 % odpovědí). Ostatní skupiny tvořily zbylých 20,8 % odpovědí, tedy 40 respondentů. Na základě analýzy zjištěných odpovědí můžeme konstatovat, že převážná část respondentů pije víno pravidelně a současně větší část respondentů upřednostňuje lokální vína, tedy moravská a česká oproti zahraničním.

Dále byla v rámci šetření zjišťována vazba mezi pohlavím respondentů a preferencí vína dle obsahu zbytkového cukru. V rámci výsledků Chi-kvadrát testu v **tabulce 7** můžeme konstatovat, že nebyl prokázán statistický význam mezi pohlavím respondentů a preferencí vína dle obsahu zbytkového cukru.

Chi-sq = 1,518268

p-vaule = 0,678061 = 67,81%

hladina významnosti alfa = 5%

0,67 > 0,05 – nulovou hypotézu nezamítáme, nebyla prokázána významná závislost mezi testovanými proměnnými.

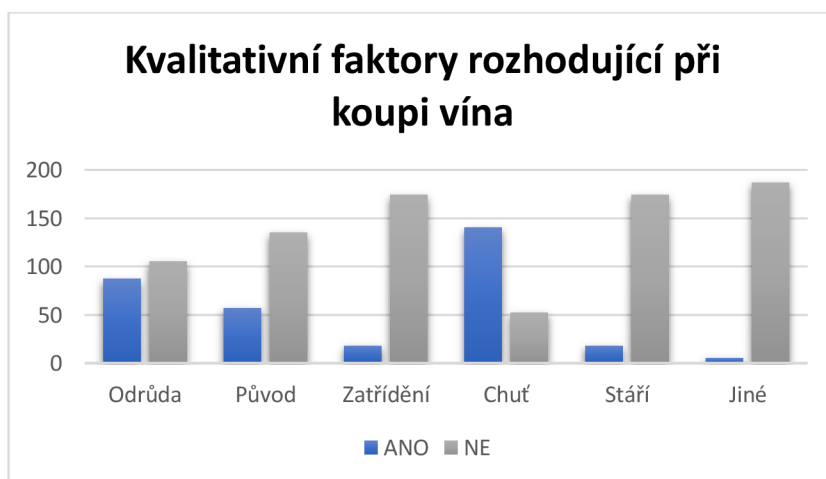
Tabulka 7: Výpočet Chí-kvadrát testu

Počet z Jakým vínům podle obsahu zbytkového cukru dáváte přednost?	Polosladká vína	Polosuchá vína	Sladká vína	Suchá vína	Celkový součet
Muž	12	15	7	31	65
Žena	27	29	14	46	116
Celkový součet	39	44	21	77	181
14,828125	16,729167	7,984375	29,276042		
24,171875	27,270833	13,015625	47,723958		
0,53940003	0,1787308	0,1213613	0,1015176	0,94101	
0,33089245	0,1096416	0,0744485	0,0622755	0,577258	
0,87029248	0,2883724	0,1958098	0,163793	1,518268	

Zdroj: vlastní zpracování

Téměř 73 % respondentů uvedlo, že faktor, který je pro ně rozhodující při koupi vína je jeho chuť. **Graf 11** zobrazuje nejvíce zastoupené kvalitativní faktory. Jedná především o již zmíněnou chuť vína, odrůdu a původ vína. Dle výsledků je zřejmé, že respondenty zajímají nejvíce pouze 3 výše uvedené faktory. Možnost jiné zvolilo 5 respondentů, kteří uvedli jako hlavní kvalitativní faktor obsah alkoholu a způsob výroby vína. Jako další stimulatory rozhodující při koupi vína dotazovaní primárně uvedli: cenu, doporučení třetí osoby a etiketu. Možnost jiné zvolilo celkem 15 respondentů, přičemž jejich nejčastější odpovědi byli: předchozí zkušenosti s koupí určitého vína, výrobce/vinařství, oceňovaná vína a aplikace Vivino, která Vám po naskenování etikety vyjede kompletní informace o daném víně.

Graf 11: Kvalitativní faktory rozhodující při koupi vína

Zdroj: vlastní zpracování

V rámci dotazníkového šetření byla dále zjišťována preference odrůd bílého a červeného vína. V **tabulce 8** je sestaven přehled nejčastěji udávaných odrůd respondenty. Současně zde můžeme vidět, že celkem 58 respondentů uvedlo, že nemají preferovanou odrůdu, případně nepijí červené víno a 16 respondentů uvedlo, že nepije či nemá preferovanou odrůdu bílého vína. Nejpreferovanější odrůdou bílého vína z pohledu respondentů byla odrůda Chardonnay a za červená vína je to modrá odrůda Merlot. Dále pak zde máme sestavený přehledný graf, který vyobrazuje čtyři nejoblíbenější odrůdy jak za bílá, tak červená vína. Když bychom porovnali nejčastěji pěstované odrůdy za rok 2020 z **grafu 2** a níže uvedené preference respondentů vyobrazené v **grafu 12** je zde viditelný prostor pro možnou změnu. Pravděpodobně je toto i jeden z hlavních důvodů, proč téměř 15 % všech respondentů zvolilo preferenci zahraničních vín oproti českým a dále více jak 32 % uvedlo, že jim nezáleží na původu vína.

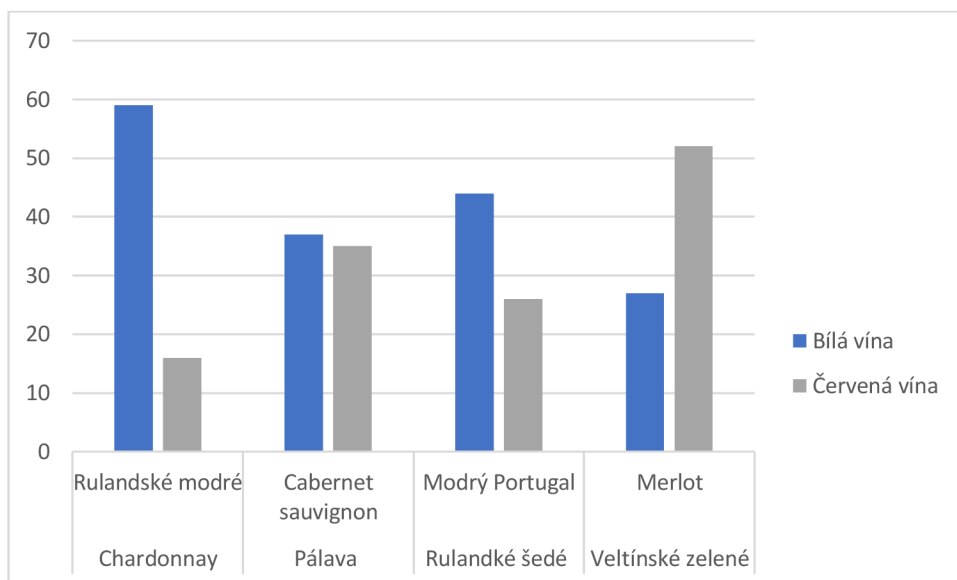
Tabulka 8: Preferované odrůdy bílého a červeného vína

Preferované odrůdy vín	Bílá vína	Červená vína
Odrůdy vín		
Hibernal	15	
Chardonnay	59	
zweigletrebe		9
Irsai Oliver	10	
nemají preferovanou odrůdu nebo nepijí víno		58
Müller Thurgau	15	
Merlot		52
Muškát moravský	10	
Portské		7
nemají preferovanou odrůdu nebo nepijí víno	16	
ostatní	18	
Pálava	37	
Cabernet sauvignon		35
Rulandké šedé	44	
Modrý Portugal		26
Ryzlink rýnský	25	
Rulandské modré		16
Ryzlink vlašský	19	
Cabernet Syrah		8
Sauvignon	23	
Pinot noir		3
Sylvánské zelené	9	
Ostatní		16
Tramín Červený	30	

Frankovka		25
Veltínské zelené	27	
Svatovavřínecké		10
Celkový součet	357	265

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 12: Čtyři nejvíce preferované odrůdy bílého a červeného vína

Zdroj: vlastní zpracování

Při pohledu na **graf 13** je vidět téměř jednoznačné zvolení nejčastější formy obalu, kde z 95,3% respondenti zvolili preferovanou formu obalu na víno sklo. Současně z více jak 73 % je preferovaná možnost koupi vína v obchodním řetězci/vinotéce/specializovaných obchodech. Rozčlenění jednotlivých odpovědí je zobrazeno v **grafu 14**.

Graf 13: Preferovaná forma obalu na víno

Zdroj: vlastní zpracování

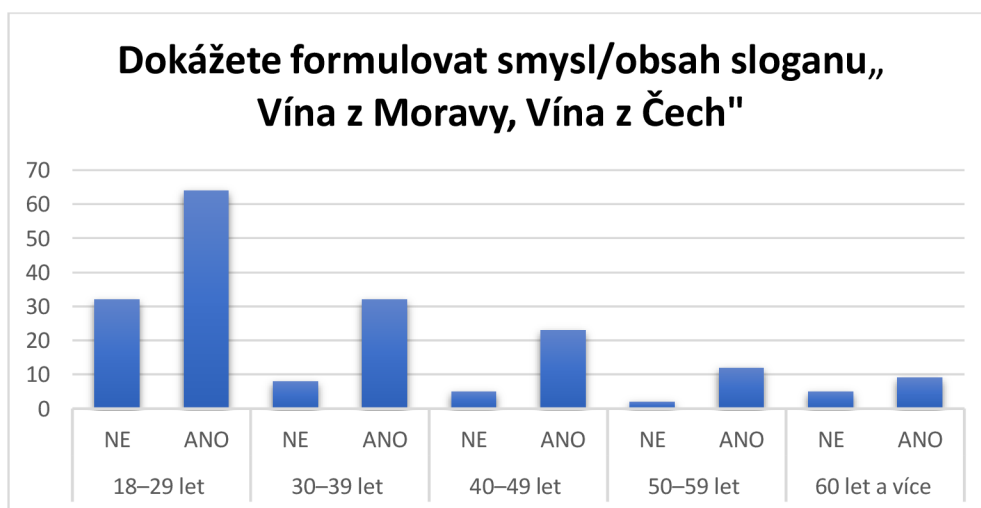
Graf 14: Nejčastější způsob nákupu vína

Zdroj: vlastní zpracování

Poslední otázkou dotazníku byla otevřená otázka, kde bylo třeba formulovat smysl sloganu „Vína z Moravy, Vína z Čech, přičemž s touto otázkou se dle analýzy výsledků dotazníku nejlépe popasovala věková kategorie respondentů 50–59 let, a naopak nejméně správných odpovědí bylo u věkové kategorie 18–29 let, ve které téměř čtvrtina respondentů nedokázala otázku zodpovědět. **Graf 15** nám zobrazuje celkové porovnání věkových kategorií a reakcí na výše uvedenou otázku.

Graf 15: Formulace sloganu „vína z Moravy, vína z Čech“

Zdroj: vlastní zpracování

4.4 Rozhovor se zástupci vinařského sektoru

V rámci získání informací o aktuálním stavu vinařského odvětví byl proveden strukturovaný rozhovor s celkem osmi zástupci vinařského sektoru, který probíhal online formou (telefonicky + písemně/emailem) a formou osobního setkání. Rozhovor se skládal ze 7 otázek a byl zaměřen primárně na zhodnocení uplynulého roku z pohledu daného vinaře a celkové problematiky vinařství v České republice.

Zástupci vinařského sektoru:

- Rodinné vinařství Mikulenkoví – kontaktní osoba p. Dalibor Mikulěnka
- Vinné sklepy Kutná hora – kontaktní osoba p. Lukáš Rudolfský
- Vinařství Hodeček – kontaktní osoba p. Sláva Formánek
- Vinař – p. Jan Bielik
- Vinařství Veselý s.r.o. Moravský Žižkov – kontaktní osoba p. Ing. Radek Veselý
- Vinařství Černý Valtice, s.r.o. – kontaktní osoba p. Ing. Vlastimil Černý
- Císařské sklepy Horák – kontaktní osoba p. Vít Horák
- Spolek tradiční vinaři – kontaktní osoba p. Radomír Gajdůšek

4.4.1 Interpretace zjištěných informací:

- **Jak hodnotíte uplynulý rok z hlediska pěstování a sklizně a dále z hlediska prodeje/situace na trhu?**

Téměř všichni dotazovaní se shodli na tom, že z kvalitativního hlediska je jednalo o průměrnou či lehce nadprůměrnou sklizeň. Pouze p. Veselého a jeho vinařství potkala dne 24.06.2021 přírodní katastrofa, kdy tornádo, které se přehnalo přes jižní Moravu zničilo většinu jeho vinic včetně bydlení a aktuálně tedy pracuje na revitalizaci svých vinic. Z kvantitativního pohledu se dle p. Mikulěnky v jeho vinařství jednalo o rekordní sklizeň, a to především díky prvním čtrnácti dnům v září, kdy se révě podařilo dozrát. Ostatní vinaři uvedli spíše průměrnou sklizeň a dle slov p. Rudolfského byla sklizeň díky krupobití v červnu snížena o 30 %. Současně p. Gajdůšek uvádí, že v uplynulém roce se spojilo několik vinařů do spolku s názvem „Tradiční vinaři“ a obchodníci tak nyní mají zajištěný dovoz přímo od vinařů. Co se týče situace na trhu, tak část dotazovaných uvádí problém s odbytem, a to především z důvodu zdražování veškerých vstupů a druhá část naopak uvádí, stále větší poptávku po víně ze strany spotřebitelů.

- **Sledujete vývoj preferencí jednotlivých odrůd u Vašich spotřebitelů, případně byste ochoten na základě těchto informací Vaši stávající odrůdovou skladbu pozměnit?**

Zde pouze p. Formánek uvedl, že sleduje preference zákazníků (zejména těch městských), kteří nejvíce vyhledávají odrůdy Pálava a Muškát moravský. Určitě tedy do budoucna tuto možnost zvažuje. Ostatní vinaři se spíše zaměřují na vysázení stávajících odrůd. P. Horák a p. Černý dodávají, že není možné jen tak změnit odrůdovou skladbu, jelikož půda, na které hospodaří je vhodná pouze pro určitý typ odrůd vinné révy, nicméně snaží se co nejvíce pracovat na kvalitě vína, kterou dnešní zákazníci požadují.

- **Jaký dopad měla novela vinařského zákona z roku 2017 na Vaše vinařství?**

P. Mikulenka a p. Rudolfský uvedli, že novela vinařského zákona neměla na jejich vinařství žádný zásadní vliv. Od začátku jdou poctivou cestou a dopad, tak žádný nepocítují. Ostatní vinaři pocítují dopad novely zákona spíše v negativním smyslu, a to především z důvodu nadbytečné administrativní zátěže, prodražení stáčeného vína z důvodu plnění do Bag-in-Boxů – dle p. Horáka byl rozvoz vína v sudech ekonomičtější a ekologičtější, hlídání kvót, nemožnost založení nových vinic bez povolení, která omezuje EU. Dále pak p. Gajdůšek dodává větší finanční zatížení z důvodu nutnosti nákupu a rozšíření chladících prostor, nákupu nerezových nádob, filtrů na víno a plnicí linky.

- **Myslíte si, že měla pandemie koronaviru nějaký významnější dopad na Vaše vinařství?**

P. Rudolfský uvádí, že éra koronaviru neměla zásadní vliv na jeho vinařství. Tržby poklesly přibližně o 10 %, ale zvýšil se přímý prodej. Dále pak p. Černý uvádí, že z jeho pohledu neměla pandemie koronaviru také žádný velký vliv, jelikož práci na vinohradech ani prodej vína se nějak zvlášť nezměnil, spíše spotřebitelé v poslední době žádají stále větší množství tuzemského vína a požadují jeho větší kvalitu. Všichni ostatní oslovení zástupci uvedli zásadní vliv na jejich podnikání. U p. Bielíka se jednalo o malý odbyt z důvodu stačení vína napřímo spotřebiteli. Dále p. Formánek a p. Gajdůšek uvádí též nízký odbyt, jelikož nebylo možné dodávat vína na hromadné akce, slavnosti vína, otevřené sklepy, hody, došlo k omezení vinařské turistiky apod. Zásadní vliv na podnikání měla pandemie koronaviru i u p. Mikulenky, který prodává víno napřímo spotřebiteli ve svém vinařství a penzionu. Jelikož nemohl ubytovávat hosty odbyt a zisky se rapidně snížili.

- **Jaký je Váš názor na dovoz a vývoz moravských a českých vín, domníváte se, že by mělo význam navyšovat současnou produkci nebo je z Vašeho pohledu současný stav v pořádku?**

U této otázky došlo ke shodě všech dotazovaných, přičemž všichni uvedli, že dovoz vín do České republiky je potřebný, jelikož současná produkce, pokrývá zhruba 30 % celkové poptávky tuzemského trhu. Poptávka po lokálních produktech je vysoká a převažuje nabídku, nicméně z důvodu omezení danými EU není možné produkci jen tak zvýšit. Vinaři současně dodávají, že se zabývají spíše zvýšením kvality tuzemských vín a nerozumí dovozu nekvalitních levných vín ze zahraničí.

- **Kvalita vín z České republiky je na vysoké úrovni, myslíte si, že je správná cesta tuto kvalitu stále podporovat a zlepšovat, pokud ano, napadá Vás nějaký nový směr nebo způsob, jak toho dosáhnout?**

Všichni oslovení souhlasí s tvrzením, že vína z České republiky jsou považována za velmi kvalitní. P. Mikulěnka dodává, že technologie pro výrobu vína budou stále vyspělejší, nicméně vše má své hranice a důležité je, aby byla dodržena určitá laťka kvality. Dále několik zástupců dodává, že z důvodu omezení EU není možné navyšovat množství vyráběného vína a rozšiřovat plochy vinic, jelikož je to velmi zdlouhavý administrativní proces s nejistým výsledkem. Ze strany vinařů jsou však zde i náměty pro zlepšení, a to v podobě lepší propagace či dodání příběhu na obal láhve, který je pro dnešní spotřebitele důležitým a někdy i rozhodujícím faktorem.

- **Jaké opatření byste doporučil pro zlepšení vinařství v České republice a jaké jsou z Vašeho pohledu jeho aktuální nedostatky?**

Jako opatření či změnu aktuálního stavu dotazovaní uvádí zjednodušení administrativních úkonů a větší zájem státu o domácí produkci a lokální produkty, resp. aby podnikatelé neměli pocit, že je státu jedno, kdo v jejich republice podniká. Jako aktuální nedostatky vinařského odvětví zde zástupci uvedli primárně problém s dovozem nekvalitních levných vín ze zahraničí, nedostatečný zájem o zemědělskou politiku a dotační politiku, zdražování veškerých vstupů do výroby, komplikovanější plnění do Bag-in-Boxů a lahví z důvodu jejich nedostatku a dále problém s nedostatkem kvalitních pracujících zaměstnanců a mladých lidí, kteří mají zájem ve vinařství pracovat.

5 Návrh opatření

Na základě získaných informací z předešlých kapitol bakalářské práce, bude nyní navrženo několik opatření, které v budoucnu mohou pomoci s dalším rozvojem vinařství v České republice.

Prvním navrhovaným opatřením je rozšíření výsadby vinic o nejvíce preferované odrůdy révy vinné z pohledu českých spotřebitelů a s tím související podpora českých a moravských vinařů a vinohradníků. Dle získaných informací je zřejmé, že většina českých konzumentů preferuje lokální tuzemská vína oproti zahraničním, a to především v případě bílých vín, která jsou z pohledu spotřebitelů preferovanější než červená. Pokud bychom chtěli být konkrétní tak, za bílá vína jsou to především odrůdy révy vinné: Chardonnay, Pálava, Rulandské šedé, Veltlínské zelené, Tramín červený a Ryzlink rýnský. Za červená vína jsou to především modré odrůdy: Rulandské modré, Cabernet Sauvignon, Modrý Portugal, Merlot a Frankovka. Stále také stoupá zájem o takzvané PIWI odrůdy révy vinné, které se používají převážně na výrobu vína v biologickém vinohradnictví. Za tuto kategorii je preferována zejména bílá odrůda Hibernál. Z výše uvedených odrůd však pouze čtyři odrůdy spadají mezi aktuálně nejpěstovanější odrůdy vína v České republice, a to jsou odrůdy – Rulandské šedé, Veltlínské zelené, Ryzlink rýnský a Frankovka. Každá z těchto odrůd zaujímá více jak 1000 ha vinic v České republice. Na základě těchto informací, je očividné, že je zde prostor pro změnu, bohužel aktuálně nastavená legislativa České republiky a EU umožňuje pouze omezený prostor pro výsadbu nových vinic. Pro rok 2021 byl limit pro přidělení povolení k nové výsadbě nastaven na 180,7 ha, nicméně využitelná plocha pro výsadbu vinic činila až 440 ha. Jelikož výsadba či rozšíření stávající vinice představuje pro všechny vinohradníky a vinaře obrovské finanční zatížení se tuto kvótu nepodařilo naplnit a vysázelo se tak méně nových vinic než v uplynulém roce. V současné době mohou vinohradníci a vinaři zažádat v rámci platné legislativy České republiky, o podporu při změně odrůdové skladby vinice a při dodržení všech předpisů včetně Evropské unie má daný vinohradník či vinař nárok na podporu/dotaci až 75 % všech skutečně vynaložených nákladů na restrukturalizaci a přeměnu vinic. Mimo výše uvedenou legislativu je možné také požádat o podporu poskytovanou Podpůrným a garančním rolnickým a lesnickým fondem (PGRLF), který nabízí celkem 12 dotačních programů pro podporu českých podnikatelů v zemědělství. Příkladem může být program „zemědělec“ který je určen pro modernizaci, restrukturalizaci a další rozvoj zemědělských objektů. Jak je již výše avizováno, pro vinaře a

vinohradníky jsou nastaveny různé dotační programy či podpory, které jim mohou pomoci s modernizací vinic, výsadbou nových vinic, nákupem nových strojů apod., nicméně i přes uvedené různé dotační programy bylo v uplynulém roce o podporu na restrukturalizaci a přeměnu vinic zaslána žádost pouze od 83 žadatelů. Jedno z nabízených řešení této situace je tedy především sjednocení všech dotačních programů ministerstva zemědělství pro fyzické či právnické osoby podnikající v zemědělství. V současnosti je zde zbytečně mnoho dotačních programů, jejichž schvalování je velmi obtížné a zdlouhavé, a to může být i jeden z hlavních důvodů, proč jsou tak málo využívány. Jako další řešení této situace je úprava aktuální legislativy České republiky a navýšení kvóty pro výsadbu nových vinic, která by v budoucnu mohla pomoci se snížením aktuálně velmi vysokého procenta importu vín do České republiky a navýšení domácí produkce, která je dle českých spotřebitelů preferována.

Další navrhované opatření pro budoucí rozvoj vinařství v České republice je rozšíření vinohradů ve vinařské oblasti Čechy. V dřívějších dobách dosahovalo vinařství v nynější oblasti Čechy velkého rozvoje. Ve 14. století měla oblast Čechy přes 3 500 ha vinic, a to především zásluhou císaře Karla IV. Bohužel od 19. století začali plochy českých vinic rychle upadat a v dnešní době vinařská oblast Čechy zaujímá pouze necelých 684 ha z více jak 17, 9 tis. ha vinic. Mimo vinařské podoblasti Litoměřická a Mělnická však v oblasti Čechy existuje několik dalších měst a oblastí kde má réva vinná velmi dobré podmínky pro svůj růst. V okolí středočeského a ústeckého kraje se nachází hned několik mikro oblastí na kterých se dříve réva vinná pěstovala, bohužel ale po válce či jiných bojích byly tyto oblasti zpustošené a většina míst i takto skončila. Příkladem mohou být Osecká vinice v obci Obrnice, vinice v obci Čečelice, Svatováclavská vinice v Dříslech (jedná se o nejstarší vinici v Čechách, aktuálně se začíná pracovat na její revitalizaci), vinice Josefka – Beřkovská (vinice prošla revitalizací, ale je osázená pouze z částečné plochy) a další. Mimo středočeský a ústecký kraj má réva vinná velmi dobré podmínky pro růst i například v Kutné hoře, kde dle dostupných údajů je celková rozloha vinic přes 161 ha, nicméně registrováno je pouze 40 ha. Na základě těchto informací můžeme konstatovat, že se v oblasti Čechy dají nalézt další potenciální místa pro rozšíření vinohradů. Pokud bychom však chtěli toto opatření realizovat, bylo by nutné, aby ministerstvo zemědělství a Evropská unie dokázali společně poskytnout dostatečnou podporu či dotace pro možné odkoupení zemědělských ploch od jejich aktuálních majitelů a současně zajistili podporu pro následnou revitalizaci vinic. Další velkou otázkou je postavení aktuálně platné legislativy ČR a EU, kdy nyní mezi vinařské

podoblasti spadá pouze část Mělnická a Litoměřická, nicméně zbytek středočeského kraje či Praha nikoliv. Jako řešení této situace by eventuelně mohla být změna legislativy České republiky a EU, která by povolila rozšíření vinařské oblasti Čechy o další podoblasti, tak je tomu u vinařské oblasti Morava.

Posledním navrhovaným opatřením je zjednodušení povinné administrativy spojené s vinařským zákonem a jeho novelou z roku 2017. I přesto, že novela vinařského zákona proběhla již před více jak pěti lety, vinaři a vinohradníci jsou stále nespokojeni s množstvím příbylé administrativy, se kterou se musejí zabývat. První možný způsob, jak zjednodušit a zefektivnit administrativní kroky v případě žádostí a formulářů týkající se vinohradnictví je jejich kompletní elektronizace tzn. aby všechny formuláře bylo možné podávat elektronickou formou. Bohužel v tuto chvíli není možné podat ani jeden formulář z výše uvedené kategorie elektronicky což v dnešní době přináší pro vinohradníky zbytečné komplikace. Co se týče formulářů pro vinařství, tak zde není možné elektronickou formou podat pouze formulář „Oznámení o zahájení, přerušení nebo ukončení výroby produktu“, ostatní formuláře lze podat elektronicky po přihlášení do portálu Farmáře. Pro ušetření času je tedy namístě aby i v této kategorii proběhla kompletní elektronizace všech formulářů a žádostí. Jako další návrh pro zjednodušení administrativy vinařů i vinohradníků je automatické předvyplnění hlavičky všech žádostí a formulářů, ve kterých se uvádějí základní údaje o podniku jako jsou například: název vinařství/provozovny, jméno + příjmení majitele, IČO, bydliště, telefon, email a další neměnné údaje. Realizace tohoto opatření není tak složitá jako je tomu u předešlých návrhů a z důvodu úspory času by ji uvítalo mnoho osob podnikajících v zemědělství.

6 Závěr

Prvním dílčím cílem bakalářské práce byla charakteristika současného stavu vinařského sektoru. Velkou změnu ve vinařském a vinohradnickém odvětví přineslo v roce 1995 vydání vinařského zákona a jeho pozdější sjednocení s legislativou EU roku 2004 po vstupu České republiky do Evropské unie. Následná obměna přišla v roce 2017 kdy byla přijata v platnost novela vinařského zákona, která upravovala do té doby platný zákon z roku 2004 o vinařství a vinohradnictví. V dnešní době se vinařství zaměřuje především na rozvíjení vinařské turistiky – vinařských stezek, kde se návštěvníci mohou blíže seznámit s náplní práce vinařů, stále se šlechtí nové odrůdy révy vinné, které jsou odolné proti různým chorobám jako padlí révy, plíseň révy apod., mimo jiné se také stále více vinařů zaměřuje na produkci BIO vín. Moravská a česká vína jsou v dnešní době považována za velmi kvalitní, což dokazují i mnohá ocenění z nejprestižnějších světových soutěží vín. V současnosti se Česká republika dělí na celkem dvě vinařské oblasti: vinařskou oblast Morava a vinařskou oblast Čechy. V obou vinařských oblastech převažuje pěstování moštových odrůd pro výrobu vína. Vinařské oblasti se dále skládají z celkem šesti podoblastí z čehož čtyři podoblasti spadají do vinařské oblasti Morava, a to jsou Slovácká, Mikulovská, Velkopavlovická a Znojemská. Zbylé dvě vinařské podoblasti spadají do vinařské oblasti Čechy, a to jsou Litoměřická a Mělnická. Ke každé vinařské podoblasti pak spadá i určitý počet vinařských obcí a viničních tratí. Osázená plocha vinic v České republice je více jak 17, 9 tis. ha vinogradů, přičemž téměř 95 % všech vinic a současně i největší produkce pochází z vinařské oblasti Morava. Ke konci roku 2020 sčítal celkový počet aktivních pěstitelů vinné révy v České republice 14 640 z čehož celkem 14 467 pěstitelů, spadá do vinařské oblasti Morava. Produkce vína v České republice je tvořena téměř ze dvou třetin bílými moštovými odrůdami vinných hroznů a jednou třetinou modrými odrůdami vinných hroznů, přičemž aktuální produkce není dostačující pro uspokojení tuzemského trhu a jsme tak nuceni téměř 75 % veškerého vína dovážet ze zahraničí převážně ze členských států EU. Aktuálně nejpěstovanějšími odrůdy révy vinné v ČR, z nichž každá zaujímá více jak 1000 ha vinic jsou Veltlínské zelené, Müller Thurgau, Ryzlink vlašský, Ryzlink rýnský, Frankovka a Svatovavřínecké.

Druhým dílčím cílem práce byl rozbor změn vyplývající z novely vinařského zákona. Hlavním důvodem zavedení této novely z roku 2017 bylo zamezení falšování vína a potlačení černého trhu s pančovaným vínem ze zahraničí. V tomto kroku došlo jednak k popisu jednotlivých změn, které novela tohoto zákona přinesla a dále jakýsi souhrn jak na

ni vinaři a vinohradníci v České republice s odstupem času reagují. Na základě zjištěných a dostupných informací se dá říct, že se v této záležitosti zástupci tohoto odvětví dělí na dvě skupiny, přičemž první skupina novelu zákona uvítala nebo ji nijak zvlášť nepocítila a druhá skupina, která s novelou zákona nesouhlasí nebo k ní má jisté výhrady. Tyto výhrady či nedostatky vidí především ve větším administrativním zatížení spousty vinařů a majitelů vinoték, větším dozorem či častějšími kontroly ze strany orgánů kontroly a také prodejem stáčeného vína v plastových Bag-in-Boxech což jednak způsobilo zvýšení nákladů pro majitele vinoték, ale také větší spotřebu plastu, a tedy negativní vliv na životní prostředí.

Třetím dílčím cílem bylo sestavení dotazníkové šetření pro spotřebitele a dále strukturovaný rozhovor se zástupci vinařského sektoru. V tomto kroku byl tedy nejprve sestaven dotazník s názvem „VÍNO“, který se skládal z celkem 15 otázek, které obsahovali jednak otevřené a uzavřené otázky a dále kombinaci otázek uzavřených a otevřených, kdy respondent buď mohl vybrat odpověď z předem nastavených možností anebo mohl zapsat svoji odpověď dle vlastního uvážení. Dotazník byl zveřejněn na stránce www.survio.com a šetření se účastnilo celkem 192 respondentů, přičemž 62 % všech respondentů tvořily ženy a zbylých 38 % muži. Většinou skupinu respondentů tvořila věková skupina 18-29 let, která tvořila přesně 50 % podíl všech responzí. V rámci šetření byla dále prokázána závislost mezi pohlavím respondentů a preferencí vína dle jeho barvy. Druhou část tohoto cíle tvořil standardizovaný rozhovor se zástupci vinařského sektoru, který obsahoval celkem 7 otázek a zaměřoval se především na zhodnocení uplynulého roku z pohledu daného vinařství a dále zhodnocení celkového stavu vinařského odvětví z pohledu daného vinaře. V této části proběhlo celkem 8 standardizovaných rozhovorů s vinaři či přímo majiteli určitých vinařství, a to buď formou osobního setkání anebo online formou (písemně/mailem či telefonicky). Z pohledu většiny vinařů byl předešlý rok z kvalitativního hlediska sklizně spíše průměrný až lehce nadprůměrný. Dále byli dotazovaní vyzváni ke zhodnocení, zda pro jejich podnik měla pandemie koronaviru nějaký dopad. V tomto případě téměř všichni dotazovaní uvedli, že přišli o značnou část svých zisků z důvodu nekonání akcí, uzavřených provozoven, omezením vinařské turistiky apod. V rámci rozhovoru byly zástupci vinařského sektoru dotazováni k reakci na novelu vinařského zákona a dále co by z jejich pohledu doporučili pro zlepšení vinařství v České republice. Pouze dva dotazovaní uvedli, že novela vinařského zákona neměla na jejich podnikání téměř žádný vliv. Všichni ostatní uvedli spíše nespojenost, a to především s příbylou administrativou, omezením ze strany EU týkající se

rozšíření vinic či prodražením stáčeného vína z důvodu plnění do Bag-in-Boxů. Jako opatření pro zlepšení vinařství v České republice pak dotazovaní uvedli především podporu domácí produkce, zákaz dovozu nekvalitních vín ze zahraničí, nedostatek pracovních sil a sjednocení dotační politiky. Zjištěné informace z rozhovorů se zástupci vinařského sektoru a výsledky dotazníkové šetření pro spotřebitele byly následně použity v návrhu opatření pro další rozvoj vinařství v České republice.

Posledním a hlavním cílem bakalářské práce byl návrh možných opatření pro další rozvoj vinařství v České republice. Prvním návrhem bylo rozšíření výsadby vinic o nejvíce preferované odrůdy révy vinné z pohledu českých spotřebitelů a podpora moravských a českých vinařů a vinohradníků. Realizace tohoto opatření by spočívala v nutné úpravě stávající legislativy České republiky a EU a navýšení kvóty pro výsadbu nových vinic, která v budoucnu může významně pomoci se snížením aktuálně velmi vysokého procenta importu vín do České republiky a navýšení domácí produkce. Podpora moravských a českých vinařů a vinohradníků by spočívala ve sjednocení a přehlednosti všech dotačních programů ministerstva zemědělství pro osoby podnikající v zemědělství. Nyní je k dispozici nadbytek programů podpor a dotací jejichž administrativní a schvalování je velmi obtížná a zdlouhavá, a to může být i jeden z hlavních důvodů, proč jsou tak málo využívány. Druhým navrhovaným opatřením je rozšíření vinohradů ve vinařské oblasti Čechy. Dříve se v této oblasti pěstovala vinná réva na mnohem větší ploše a jsou zde stále místa, která by bylo možné pro novou výsadbu využít. Pokud bychom chtěli tento návrh realizovat, bylo by v první řadě nutné, aby ministerstvo zemědělství a Evropské unie poskytly dostatečnou finanční podporu pro možné odkoupení daných zemědělských ploch a následně poskytly dotace pro jejich revitalizaci. Mimo již dané vinařské podoblasti v oblasti Čechy jsou zde další oblasti, kde se již dříve i aktuálně réva vinná pěstuje a tyto oblasti (především Kutná hora) mají potenciál na větší rozšíření viničních ploch. Pokud bychom tedy uvažovali o změně či rozšíření vinařských podoblastí ve vinařské oblasti Čechy byla by nutná změna legislativy České republiky a EU, která by povolila rozšíření vinařské oblasti Čechy o další podoblasti. Posledním návrhem je zjednodušení povinné administrativy spojené s vinařským zákonem a jeho novelou z roku 2017. Toto opatření by spočívalo především v kompletní elektronizaci všech žádostí, formulářů a dokumentů, které v rámci vinařského zákona musejí všechny fyzické i právnické osoby podnikající v zemědělství vyplňovat. Mimo výše uvedené by pro zjednodušení administrativy vinařů i vinohradníků bylo žádoucí automatické

předvyplnění hlavičky všech žádostí a formulářů, ve kterých se uvádějí základní údaje o podniku tzn. název provozovny/ vinařství, jméno + příjmení, IČO, bydliště, telefon a případné další neměnné údaje.

7 Seznam použitých zdrojů

1. BUDÍKOVÁ, Marie a Maria KRÁLOVÁ a Bohumil MAROŠ. 2010. *Průvodce základními statistickými metodami*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-3243-5
2. DOLEŽAL, Petr. 1999. *Lexikon Českého vinařství*. 1. vyd. Nový Bydžov: Specializované knižní nakladatelství vinařské literatury Petr + Iva. ISBN 80-902748-1-1
3. DOLEŽAL, Petr. 2004. *Lexikon Moravského vinařství Díl II*. 1. vyd. Nový Bydžov: Specializované knižní nakladatelství vinařské literatury Petr + Iva. ISBN 80-902748-3-8
4. DUDÁK, Vladislav. 2011. *Putování vinařským krajem*. 1. vyd. Praha: nakladatelství Práh. ISBN 978-80-7252-324-5
5. ELIÁŠEK, Jan. 2020. *Víno a vinařství Moravy a Čech*. 1. vyd. Český Krumlov: vydavatelství MCU s.r.o. ISBN 978-80-7339-345-8
6. HINDLS, Richard. 2007. *Statistiky pro ekonomy*. 8. vyd. Praha: Professional Publishing. ISBN 978-80-86946-43-6
7. KOZEL, Roman a kolektiv. 2006. *Moderní marketingový výzkum*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-247-0966-X
8. KOZEL, Roman a Lenka MYNÁŘOVÁ a Hana SVOBODOVÁ. 2011. *Moderní metody a techniky marketingového výzkumu*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-3527-6
9. PAVLOUŠEK, Pavel a Pavla BUREŠOVÁ. 2015. *Vše, co byste měli vědět o víně...a nemáte se koho zeptat*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-4351-6
10. PETEROVÁ, Jarmila. 2010. *Ekonomika výroby a zpracování zemědělských produktů*. 4. vyd. Provozně ekonomická fakulta ČZU Praha. ISBN 978-80-213-2053-6
11. PRŮCHA, Jan. 2014. *Andragogický výzkum*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-5232-7
12. PRŮŠA, Přemysl. 2019. *Chování spotřebitele a trendy na trhu vín v České republice a ve světě*. 1. vyd. Praha: Press21. ISBN: 978-80-907529-0-0
13. RADA, Tomáš a Jana TKÁČIKOVÁ a Ondřej KUNC. 2012. *Zákon o vinohradnictví a vinařství: Komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s. ISBN 978-80-7357-705-6

14. REICHEL, Jiří. 2009. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-3006-6
15. SEGER, Jan a Richard HINDLS. 1993. *Statistické metody v ekonomii*. Jinočany: H & H. ISBN 80-85787-26-1
16. TAHAL, Radek. 2015. *Základní metody sběru primárních dat v marketingovém výzkumu*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-585-5

7.1 Seznam internetových zdrojů

1. Asociace soukromého zemědělství ČR. 2019. Novela vinařského zákona v ničem nesplnila očekávání. Citace: [24.11.2022] Dostupné z: <https://www.asz.cz/clanek/4569/novela-vinarskeho-zakona-v-nicem-nesplnila-ocekavani/>
2. Český statistický úřad. 2021. Spotřeba alkoholických nápojů na 1 obyvatele v České republice. Citace: [15.09.2022] dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/graf-spotreba-alkoholickych-napoju-na-1-obyvatele-v-ceske-republice>
3. European Union. 2021. The EU wine legislation. [Online] Citace: [28.08.2022] dostupné z: https://agriculture.ec.europa.eu/farming/crop-productions-and-plant-based-products/wine/eu-wine-legislation_cs
4. LEWIS, Sarah. 2019. Definition pivot table. [Online] Citace: [20.10.2022] dostupné z: <https://www.techtarget.com/searchdatamanagement/definition/pivot-table>
5. Ministerstvo zemědělství. 2021. Situační a výhledová zpráva: Réva vinná a víno – 2021. [Online] (PDF) Citace: [21.09.2022] dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/zatrideni-vina/rev-a-vinna-a-vino/situacni-a-vyhledove-zpravy/>
6. Ministerstvo zemědělství. 2017. Vinařský zákon. [Online] Citace: [25.08.2022] dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/vinarsky-zakon/>
7. Národní vinařské centrum. 2020. Vinařské regiony v ČR. [Online] Citace: [18.02.2022] Dostupné z: <https://www.vinarskecentrum.cz/o-vine/vinarske-regiony-v-cr>
8. NEVYHOŠTĚNÝ, Jan a Denis CHRIPÁK. 2019. Češi a víno. Citace: [18.02.2022] dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/ceska-ekonomika/vino-v-cesku-prehled-data-spotreba-podoblasti-odrudy-vinice/r~00f4c460e1a611e88d4aac1f6b220ee8/>

9. PERNICE, Jakub. 2016. Vínovníci spolek milovníků vína. *Výroba vína krok za krokem*. [Online] Citace: [20.02.2022] dostupné z: <https://www.vinovnici.cz/clanek/30-vyroba-vina-krok-za-krokem>
10. Státní zemědělská a potravinářská inspekce. 2021. Víno. Citace: [22.08.2022] dostupné z: <https://www.szpi.gov.cz/clanek/vino.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>
11. Svaz vinařů. 2021. Zahraniční obchod s vínem České republiky v roce 2020. [Online] (PDF) Citace: [24.11.2022] dostupné z: <https://www.svcr.cz/files/2021/02/cf27ae854cc1766eb4933d3e8ccec2d2.pdf>
12. Velkovinotéka. 2017. Rozdělení vín v ČR. [Online] Citace: [22.02.2022] dostupné z: <https://www.velkovinoteka.cz/rozdeleni-vin-v-cr-m40/>
13. Vinařské centrum. 2021. Historie a současnost vinařství v ČR. [Online] Citace: [05.09.2022] dostupné z: <https://www.vinarskecentrum.cz/o-vine/historie-a-soucasnost>
14. Vína z Moravy, vína z Čech. 2015. Mikulovská podoblast. [Online] Citace: [05.09.2022] dostupné z: <https://www.vinazmoravyvinazcech.cz/cs/o-vine/pruvodce-vinem/deleni-vina/deleni-podle-regionu/vinarska-oblast-morava/mikulovska-vinarska-podoblast>
15. Vína z Moravy, vína z Čech. 2015. Znojemská podoblast. [Online] Citace: [05.09.2022] dostupné z: <https://www.vinazmoravyvinazcech.cz/cs/o-vine/pruvodce-vinem/deleni-vina/deleni-podle-regionu/vinarska-oblast-morava/znojemska-podoblast>
16. WinePlanet. 2022. Kde se vypije nejvíce vína. Citace: [10.09.2022] dostupné z: https://wineplanet.cz/blog/366_kde-se-vypije-nejvice-vina

8 Přílohy

Příloha 1: Dotazník pro spotřebitele

VÍNO

(Dotazník pro spotřebitele)

1. Jste?

(vyberte jednu z nabízených možností)

- Muž
- Žena
- Jiné

2. Do jaké věkové kategorie spadáte?

(vyberte jednu z nabízených možností)

- 18–29 let
- 30–39 let
- 40–49 let
- 50–59 let
- 60 let a více

3. K jaké socioprofesionální skupině se primárně řadíte?

(vyberte jednu z nabízených možností)

- Studenti/nezaměstnaný
- Mateřská/rodičovská dovolená
- Důchodce
- Podnikatel/OSVČ
- Zaměstnanec v oboru Obchod a služby
- Zaměstnanec v oboru Doprava a logistika
- Zaměstnanec v oboru Ekonomika a administrativa
- Zaměstnanec v oboru Informační technologie
- Zaměstnanec v oboru Školství a sociální péče
- Zaměstnanec v oboru Zdravotnictví
- Zaměstnanec v oboru Zemědělství
- Zaměstnanec v oboru Stavebnictví
- Zaměstnanec v oboru Výroba/řemeslné práce
- Jiné, prosím uveďte:

4. Jaký je Vaš průměrný čistý měsíční příjem?

(vyberte jednu z nabízených možností)

- 0 – 12 500 Kč
- 12 501 – 21 000 Kč
- 21 001 – 28 500 Kč
- 28 501 – 36 000 Kč

- 36 001 – 46 000 Kč
 - 46 001 Kč a více
5. Jaká je nejvyšší částka, kterou byste utratili za láhev (0,75l) vína?
(vyberte jednu z nabízených možností)
- do 69 Kč
 - 70–140 Kč
 - 141–210 Kč
 - 211–280 Kč
 - 281–350 Kč
 - 351–500 Kč
 - 501 Kč a více
6. Jak často si dáváte sklenku (2dcl) vína?
(vyberte jednu z nabízených možností)
- Téměř vůbec
 - 1x – 2x týdně
 - 3x – 5x týdně
 - 6x a více
7. Jaké víno dle jeho původu upřednostňujete?
(vyberte jednu z nabízených možností)
- Česká/Moravská vína
 - Zahraniční vína
 - Nezáleží mi na původu vína.
8. Jaké víno preferujete?
(vyberte jednu z nabízených možností)
- Bílé víno
 - Červené víno
 - Růžové víno
 - Nemám preferenci
9. Jakým vínům podle obsahu zbytkového cukru dáváte přednost?
(vyberte jednu z nabízených možností)
- Suchá vína
 - Polosuchá vína
 - Polosladká vína
 - Sladká vína
 - Nemám preferenci
10. Jaké kvalitativní faktory jsou pro Vás rozhodující při koupi vína?
(vyberte jednu či více možností)

- Odrůda
- Původ
- Zatřídění
- Chuť
- Stáří
- Jiné, prosím uveďte:

11. Jaké jiné stimulatory Vás ovlivňují při koupi vína?
(vyberte jednu či více možností)

- Cena
- Doporučení třetí osoby
- Reklama
- Etiketa
- Jiné, prosím uveďte:

12. Jmenujte 2 preferované odrůdy bílého vína?
(níže uveďte textovou odpověď)

13. Jmenujte 2 preferované modré (červené) odrůdy vína?
(níže uveďte textovou odpověď)

14. Kde nejčastěji kupujete víno bez ohledu na formu obalu?
(vyberte jednu z nabízených možností)

- Obchodní řetězec/vinotéka/specializované obchody
- E-shop/e-shop vinařství/e-shop vinotéky
- Vinařství
- Jiné

15. V jaké formě obalu víno nejčastěji kupujete?
(vyberte jednu z nabízených možností)

- Plast
- Sklo
- Krabice
- Bag in box
- Jiné

16. Dokážete formulovat smysl/obsah sloganu „Vína z Moravy, Vína z Čech“ viz níže přiložený obrázek?
(níže uveďte textovou odpověď)

Obrázek 3: Označení vína z Moravy, vína z Čech

Zdroj: Vína z Moravy, vína z Čech

Příloha 2: Otázky na rozhovor se zástupci vinařského sektoru

OTÁZKY NA ROZHOVOR

1. Jak hodnotíte uplynulý rok z hlediska pěstování a sklizně a dále z hlediska prodeje/situace na trhu?
2. Sledujete vývoj preferencí jednotlivých odrůd u Vašich spotřebitelů, případně byl byste ochoten na základě těchto informací Vaši stávající odrůdovou skladbu v budoucnu pozměnit?
3. Jaký dopad měla novela vinařského zákona z roku 2017 na Vaše vinařství?
4. Myslíte si, že měla pandemie koronaviru nějaký významnější dopad na Vaše vinařství?
5. Jaký je Váš názor na dovoz a vývoz moravských a českých vín, domníváte se, že by mělo význam navyšovat současnou produkci nebo je z Vašeho pohledu současný stav v pořádku?
6. Kvalita vín z České republiky je na vysoké úrovni, myslíte si, že je správná cesta tuto kvalitu stále podporovat a zlepšovat, pokud ano, napadá Vás nějaký nový směr nebo způsob, jak toho dosáhnout?
7. Jaké opatření byste doporučil pro zlepšení vinařství v České republice a jaké jsou z Vašeho pohledu jeho aktuální nedostatky?

Zdroj: vlastní zpracování